

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Bakalářská práce

2019

Vladimír Míka

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

**Problematika imigrace v předvolební
kampani k referendu o vystoupení Velké
Británie z EU**

Bakalářská práce

Autor práce: Vladimír Míka

Studijní program: Mezinárodní teritoriální studia

Vedoucí práce: Mgr. Jan Váška, Ph.D.

Rok obhajoby: 2019

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 26.7.2019

Vladimír Míka

Bibliografický záznam

MÍKA, Vladimír. *Problematika imigrace v předvolební kampani k referendu o vystoupení Velké Británie z EU*. Praha, 2019. 58 s. Bakalářská práce práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Vedoucí diplomové práce Mgr. Jan Váška, Ph.D.

Rozsah práce: 57 951 znaků

Anotace

Tato bakalářská práce se věnuje tématu imigrace do Velké Británie ze zemí Evropské unie a tomu, jak bylo toto téma prezentováno zástupci kampaní Vote Leave a Britain Stronger in Europe během předvolební kampaně v období od 20. května 2016 do dne referenda, které proběhlo 23. června 2016. Cílem této práce je zjistit, jak bylo vybranými zástupci Vote Leave a Britain Stronger in Europe prezentováno téma imigrace, dále identifikovat interpretační rámce u jednotlivých aktérů vůči otázce imigrace a jaké byly mezi těmito skupinami rozdíly v tomto vyjadřovaném postoji. Tezí práce je, že všichni aktéři cítí nutnost regulace imigrace ze zemí EU, ale každá ze stran toho chce dosáhnout odlišným způsobem a tomu také přizpůsobuje svou rétoriku. Po shrnutí problematiky imigrace do Velké Británie ze zemí EU následuje analytická část práce, kde jsem se zaměřil na informace a články z nejčtenějších seriózních deníků The Guardian, The daily telegraph, The Independent, The Standard a pořady britské veřejnoprávní televize BBC (British Broadcasting Corporation). Důležitým bodem práce je identifikace interpretačních rámců, které využívaly sledované osobnosti k vytvoření obrazu tématu imigrace a následná konfrontace této analýzy se sekundární literaturou věnující se dané problematice.

Annotation

This bachelor thesis deals with the topic of immigration to Great Britain from the European Union countries and how this topic was presented by representatives of the Vote Leave and Britain Stronger in Europe campaigns during the election campaign from May 20 to the day of the referendum on June 23. The aim of this work is to find out how immigration was presented by selected representatives of Vote Leave and Britain Stronger in Europe, to further identify the interpretative frameworks of individual actors on the issue of immigration and what were the differences between these groups. The thesis is that all actors feel the need to regulate immigration from EU countries, but each of them wants to achieve this in a different way and adapts its rhetoric accordingly. After summarizing the issue of immigration to the UK from EU countries, the analytical part of the work follows, where I focused on information and articles from The Guardian, The Daily Telegraph, The Independent, The Standard, and British Broadcasting Corporation. An important point of this work is the identification of interpretative frameworks used by the monitored personalities to create an image of the topic of immigration and the subsequent confrontation of this analysis with the secondary literature dealing with the issue.

Klíčová slova

Velká Británie, Imigrace, Obsahová analýza, Evropská unie, Referendum, Vote Leave, Britain Stronger in Europe

Keywords

United Kingdom, Immigration, Content Analysis, European Union, Referendum, Vote Leave, Britain Stronger in Europe

Title

The issue of immigration in the election campaign for a referendum on the withdrawal of Great Britain from the EU

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu své bakalářské práce Mgr. Janu Váškovi, PhD. za jeho cenné rady, připomínky a trpělivost při psaní této práce a své rodině za podporu.

TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno:

Vladimír Míka

E-mail:

vladimir.mika1986@gmail.com

Studijní obor:

Mezinárodní teritoriální studia - kombinované

Semestr a školní rok zahájení práce:

ZS 2016/2017

Semestr a školní rok ukončení práce:

LS 2018/2019

Vedoucí bakalářského semináře:

doc. PhDr. Jiří Vykoukal, CSc.

Vedoucí práce:

Mgr. Jan Váška, Ph.D.

Název práce:

Problematika imigrace v předvolební kampani k referendu o vystoupení Velké Británie z EU

Charakteristika tématu práce (max. 10 řádek):

Tato bakalářská práce se věnuje tématu imigrace do Velké Británie ze zemí Evropské unie a tomu, jak bylo toto téma prezentováno zástupci kampaní Vote Leave a Britain Stronger in Europe během předvolební kampaně v období od 20. května 2016 do dne referenda, které proběhlo 23. června 2016. Cílem této práce je zjistit, jak bylo vybranými zástupci Vote Leave a Britain Stronger in Europe prezentováno téma imigrace, dále identifikovat interpretační rámce u jednotlivých aktérů vůči otázce imigrace a jaké byly mezi těmito skupinami

rozdíly v tomto vyjadřovaném postoji. Tezí práce je, že všichni aktéři cítí nutnost regulace imigrace ze zemí EU, ale každá ze stran toho chce dosáhnout odlišným způsobem a tomu také přizpůsobuje svou rétoriku.

Zdůvodnění úprav a změn tématu od zadání projektu do odevzdání práce (max. 10 řádek):

Od zadání této bakalářské práce nedošlo k výraznější změně tématu práce, došlo však k upřesnění a výběru analyzovaných politických představitelů, časového ohraničení a především metodologie práce. V rámci rozsahu bakalářské práce jsem se rozhodl věnovat tématu imigrace ze zemí EU v předvolební kampani. Cílem práce tedy je analyzovat politický a mediální diskurz v rámci skupiny Vote Leave a hnutí Britain Stronger in Europe. Kromě celkového pohledu obou táborů se budu věnovat analýze konkrétních výroků a prezentace tématu migrace hlavními představiteli. Jako metodu výzkumu jsem nakonec zvolil obsahovou analýzu.

Struktura práce (hlavní kapitoly obsahu):

Úvod

- 1 Metodologie a struktura práce**
- 2 Hodnocení použité literatury**
- 3 Imigrace a volný pohyb osob**
 - 3.1 Imigrace**
 - 3.2 Volný pohyb osob**
- 4 Imigrace ze zemí EU**
 - 4.1 Hlavní pull faktory**
 - 4.2 Imigrace do Velké Británie po rozšíření EU v roce 2004**
 - 4.3 Dopady imigrace na ekonomiku Velké Británie**
- 5 Mediální diskurz kampaní**
 - 5.1 Přístup k imigraci v kampani Britain stronger in Europe**
 - 5.1.1 Jeremy Corbyn**

5.1.2 David Cameron

5.1.3 Sadiq Khan

5.2 Přístup k imigraci v kampani Vote Leave

5.2.1 Boris Johnson

5.2.2 Gisela Stuartová

5.2.3 Nigel Farage

6 Vyhodnocení

Závěr

Prameny a literatura (výběrová bibliografie, max. 30 hlavních titulů):

ANDREWS, Rhys, George BOYNE, Larry O TOOLE, Kenneth MEIER a Richard WALKER. MANAGING MIGRATION? EU ENLARGEMENT, LOCAL GOVERNMENT CAPACITY AND PERFORMANCE IN ENGLAND. Public Administration [online]. 2013, 91(1), 174-194 [cit. 2019-06-28]. DOI: 10.1111/j.1467-9299.2012.02043.x. ISSN 00333298.

BERRY, Mike. Referendum Analysis. Understanding the role of the mass media in the EU Referendum. In: EU Referendum Analysis 2016. Ed. JACKSON, Daniel; THORSEN, Einar; WRING, Dominic. [Online]. [cit. 2019-06-17]. ISBN: 978-1-910042-08-3.

BRUSENBAUCH MEISLOVÁ, Monika. Klíčové argumenty britské kampaně za brexit. Mezinárodní politika, Ústav mezinárodních vztahů, 2016. ISSN 0543-7962.

DVOŘÁKOVÁ, Ilena. Obsahová analýza. Centrum aplikované antropologie a terénního výzkumu, Katedra antropologických a historických věd, FF ZČU v Plzni. ANTROPOWEBZIN. 2/2010. s. 95.

DUSTMANN, Christian a Tommaso FRATTINI. The Fiscal Effects of Immigration to the UK. Economic Journal [online]. 2014, 124(580), 593 [cit. 2019-07-28]. DOI: 10.1111/eoj.2014.124.issue-580. ISSN edsrep.

DODDS, Anneliese. Why People Voted to Leave and What to Do Now: A View from the Doorstep. Political Quarterly [online]. 2016, 87(3), 360-364 [cit. 2019-07-28]. DOI: 10.1111/1467-923X.12294. ISSN 00323179.

GEDDES, Andrew. Britain and the European Union / Andrew Geddes. Palgrave, 2013. ISBN 978-0230291942. 308 stran.

GLENCROSS, Andrew. Why the UK voted for Brexit: David Cameron's great miscalculation / Andrew Glencross. London : Palgrave Pivot, 2016. ISBN 9781137590008. 82 stran.

GOODWIN, Matthew j. a Oliver HEATH. The 2016 Referendum, Brexit and the Left Behind: An Aggregate-level Analysis of the Result. Political Quarterly [online]. 2016, 87(3), 323-332 [cit. 2019-05-28]. DOI: 10.1111/1467-923X.12285. ISSN 00323179.

MILTON, Thomas. Renegotiating the European Union's free movement and social security coordination policies: Britain's approaches and interests. Australian [online]. 2018, 10(2), 2-16 [cit. 2019-05-21]. ISSN 18372147.

Scherer, H. Úvod do metody obsahové analýzy. In Analýza obsahu mediálních sdělení / Winfried Schulz. [et al.]; [uspořádala Irena Reifová; přeložila Barbara Köpplová]. UK Praha: Karolinum, 2004. ISBN 8024608278. S. 29–50.

WADSWORTH, Johnatan; SWATI, Dhingra; OTTAVIANO, Gianmarco; VAN REENEN, John. Brexit and the impact of immigration on the UK. Brexit Analysis No. 5, Centre for Economic Performance, London School of Economics and Political Science, [2016].

Podpis studenta a datum

Schváleno

Datum

Podpis

Vedoucí práce

Vedoucí bakalářského semináře

Garant oboru

Obsah

Úvod	15
1 Metodologie a struktura práce	17
2 Hodnocení použité literatury.....	18
3 Imigrace a volný pohyb osob.....	20
3.1 Imigrace	20
3.2 Volný pohyb osob	20
4 Imigrace ze zemí EU.....	22
4.1 Hlavní pull faktory	22
4.2 Imigrace do Velké Británie po rozšíření EU v roce 2004	24
4.3 Dopady imigrace na ekonomiku Velké Británie	25
5 Mediální diskurz kampaní.....	27
5.1 Přístup k imigraci v kampani Britain stronger in Europe	28
5.1.1 Jeremy Corbyn.....	29
5.1.2 David Cameron.....	32
5.1.3 Sadiq Khan.....	34
5.2 Přístup k imigraci v kampani Vote Leave	36
5.2.1 Boris Johnson	37
5.2.2 Gisela Stuartová.....	40
5.2.3 Nigel Farage.....	42
6 Vyhodnocení	45
Závěr.....	49
Summary	50

Seznam použité literatury.....	51
Odborné knihy a články	51
Internetové zdroje.....	52

Úvod

Velká Británie patří k zemím, které mají v rámci Evropské unie největší počet příchozích migrantů a žadatelů o azyl. Proto je téma imigrace ať už ze zemí bývalého Britského impéria, nebo ze zemí Evropské unie důležitým tématem, o které mají britští občané pochopitelný zájem. Není tak velkým překvapením, že se imigrace stala jedním z klíčových témat při rozhodování voličů v referendu o vystoupení Velké Británie z Evropské unie z června 2016. Výzkum společnosti BSA (British Social Attitudes) dokonce udává, že z voličů, kteří se obávají migrace, hlasovala téměř čtvrtina (73 procent) pro Brexit.¹ Proto jsem se rozhodl v této bakalářské práci zkoumat, jak bylo toto téma prezentováno zástupci kampaní Vote Leave a Britain Stronger in Europe v mediálním prostoru během předvolební kampaně v období od 20. května 2016 do referenda, které proběhlo 23. června 2016.

Cílem této práce je zjistit, jak bylo vybranými zástupci Vote Leave a Britain Stronger in Europe prezentováno téma imigrace, dále identifikovat interpretační rámce u jednotlivých aktérů vůči otázce imigrace a jaké byly mezi těmito skupinami rozdíly v tomto vyjadřovaném postoji. Tezí práce je, že všichni aktéři cítí nutnost regulace imigrace ze zemí EU, ale každá ze stran toho chce dosáhnout odlišným způsobem a tomu také upravuje svou rétoriku.

Pro představení tématu a pochopení proč se stala imigrace ze zemí EU jedním z hlavních témat předvolební kampaně jsem se rozhodl věnovat ve čtvrté kapitole této práce imigraci do Velké Británie ze zemí Evropské unie. Tato kapitola se zabývá důvody velkého zájmu o stěhování do Velké Británie a tím, jak se změnil počet přistěhovalců po roce 2004, kdy byla Evropská unie rozšířena o zatím největší počet zemí (Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko, Slovinsko). Představím zde vývoj počtu přistěhovalců po tomto rozšíření a budu se také věnovat dopadům imigrace na britskou ekonomiku. Dále se zde věnuji důvodům, proč má velká část Britů z imigrace obavy. Díky těmto poznatkům bude

¹ Bulman, May. The Independent. *Brexit: People voted to leave EU because they feared immigration, major survey finds*. [online], [28. 6. 2017].

poté v analytické části snazší udělat si vlastní názor na výroky a prezentaci tématu imigrace od hlavních představitelů kampaní Vote Leave a Britain Stronger in Europe.

V této části práce jsem čerpal zejména z akademických prací a článků ze zdrojů naší univerzity a dále knižních titulů, ze kterých bych rád jmenoval titul od Glencrosse *Why the UK voted for Brexit: David Cameron's great miscalculation* a klíčová data zejména z The Migration Observatory.

V páté kapitole práce jsou pak již předmětem zkoumání politického a mediálního diskurzu projevy, rozhovory a vystoupení předních politických představitelů skupiny *Vote Leave*, která usilovala o vystoupení z EU, a hnutí *Britain Stronger in Europe*, které se snažilo prosadit setrvání v EU. Nejdříve zde definuji postoj obou táborů a poté budou analyzovány konkrétní výroky a prezentace tématu hlavními představiteli. Z obou táborů jsem zvolil tři výrazné osobnosti, u nichž je předmětem analýzy to, jak imigraci prezentují v mediálním prostoru. Mezi nejznámější osobnosti propagující odchod Britů z EU a angažovali se v kampani Vote Leave je bývalý starosta Londýna a člena konzervativní strany Boris Johnson a labouristická poslankyně za Birmingham Gisela Stuartová. Do této části jsem také zařadil předsedu euroskeptické Strany nezávislosti Velké Británie Nigela Farage, který sice nebyl oficiálním členem kampaně Vote Leave, ale ve značné míře udával její tón a směr. Za hnutí Britain Stronger in Europe budou předmětem analýzy vystoupení bývalého premiéra Velké Británie Davida Camerona, předsedy Labouristické strany Jeremyho Corbyna a labouristického politika a současného starosty Londýna Sadiqa Khana.

V této části práce jsem se zaměřil na informace a články z nejčtenějších seriózních deníků The Guardian, The daily telegraph, The Independent, The Standard a pořady britské veřejnoprávní televize BBC (British Broadcasting corporation), které byly hlavním zdrojem analytické části práce. V této části práce jsem používal web Factiva, na který umožňuje naše fakulta vzdálený přístup.

V poslední části následuje vyhodnocení interpretačních rámců jednotlivých aktérů a skupin Britain Stronger Europe a Vote Leave a jejich konfrontace s reálnými daty.

1 Metodologie a struktura práce

Tato bakalářská práce si klade otázku, jak bylo vybranými zástupci Vote Leave a Britain Stronger in Europe prezentováno téma imigrace, jaké byly jejich interpretační rámce a jaký tím vytvářeli obraz tohoto tématu v rámci předvolební kampaně k referendu o vystoupení Velké Británie z Evropské unie.

V této práci probíhá zkoumání rétoriky vybraných zástupců na základě obsahové analýzy. Tato metoda umožní utřídění projevů vybraných zástupců ve sledovaných zdrojích do interpretačních rámců a jejich následnou analýzu u obou z výše zmíněných skupin.

Obsahová analýza bývá klasicky užívaným a preferovaným synonymem k přesnějšimu názvu kvantitativní obsahová analýza nebo formální obsahová analýza, přičemž v některých textech autoři užívají výraz obsahová analýza v obecnějším smyslu, kdy pod něj zahrnují jak kvantitativní, tak kvalitativní metodu analýzy dat.² V této práci se budu držet právě výše zmíněného obecnějšího využití.

Ve využití této metody mi velmi pomohla publikace Analýza obsahu mediálních sdělení a konkrétně kapitola od Scherera *Úvod do metody obsahové analýzy*.³

V analytické části práce jsem s pomocí serveru *Factiva* zkoumal články ze sledovaného období z nejčtenějších seriózních deníků The Guardian, The daily telegraph, The Independent a pořady britské veřejnoprávní televize BBC (British Broadcasting corporation), které jsem filtroval pokaždé se jménem sledované osoby a pojmem *immigration*. Na základě této filtrace jsem dohledal u každého zástupce určitý počet vyjádření na téma imigrace, z nichž nejrelevantnější jsem uvedl v jednotlivých medailoncích. Na základě analýzy článků jsem také definoval interpretační rámce, které mi umožnili následné vyhodnocení a srovnání.

² Dvořáková, Ilona. *Obsahová analýza*. Centrum aplikované antropologie a terénního výzkumu, Katedra antropologických a historických věd, FF ZČU v Plzni. ANTROPOWEBZIN. 2/2010. s. 95.

³ Scherer, H. *Úvod do metody obsahové analýzy*. In Schulz, W., Reifová, I. a kol., *Analýza obsahu mediálních sdělení*. UK Praha: Karolinum. S. 29–50.

2 Hodnocení použité literatury

V této práci jsem využíval převážně primárních zdrojů z důvodu zvolené metodiky a aktuálnosti tématu. V selekci primárních zdrojů mi velmi pomohl server *Factiva*, na který je nám přes naši fakultu umožněn vzdálený přístup, a který mi umožnil přesně filtrovat články ve sledovaném období podle obsahu. V této analytické části práce jsem se zaměřil na informace a články z nejčtenějších seriózních deníků *The Guardian*, *The daily telegraph*, *The Independent* a pořady britské veřejnoprávní televize BBC (British Broadcasting corporation).

Knižní zdroje a odborné články jsem využil ve třetí a čtvrté kapitole, které se věnují tématu imigrace do Velké Británie a následně v šesté kapitole, kde jsou výsledky analýzy porovnávány se sekundární literaturou. V těchto částech jsem čerpal zejména z knihy *Britain and the European Union od Geddes*, která se podrobně věnuje vztahům mezi Velkou Británií a Evropskou unií. Zabývá se debatou o evropské integraci v historickém kontextu počínaje přehledem debat o členství v EHS v 50. a 60. letech a poté zkoumá dopad britského členství od roku 1973 na klíčové oblasti politiky, včetně hospodářské a měnové unie, zemědělství, zahraniční a bezpečnostní politiky. Andrew Geddes zde dále nastiňuje hlavní změny v rozsahu evropského projektu a hodnotí, jak centrální, decentralizované a místní vlády reagovaly na EU. Kniha také hodnotí dopad EU na domácí politiku, hodnotí debaty uvnitř hlavních stran a mezi nimi a mapuje vzestup euroskepticismu jako klíčového trendu současné britské politiky.

Další knihou, která se již zabývá samotným referendem je *Why the UK voted for Brexit: David Cameron's great miscalculation* od Glencrosse. Kniha Analyzuje vyjednávání, které předcházelo hlasování, a poté zkoumá samotnou kampaň, kvůli zjištění, proč vládní strategie ztroskotala. Poté vyhodnocuje důsledky, které má toto rozhodnutí pro mezinárodní vztahy země i pro její domácí politiku.

Klíčová data ze čtvrté kapitoly jsem čerpal zejména z *The Migration Observatory*, která poskytuje data o migraci ve Velké Británii a sídlí na univerzitě v Oxfordu. Dopady imigrace na britskou ekonomiku se zabývá práce od Dustmana a Frattiniho *The Fiscal Effects of Immigration to the UK*, která zkoumá ekonomické dopady

imigrace v letech 1995-2011 a především pak analýza Wadswortha a spol. *Brexit and the impact of immigration on the UK* z roku 2016.

3 Imigrace a volný pohyb osob

Z většiny vyjádření sledovaných představitelů Vote Leave a Britain Stronger in Europe je patrné, že slučují dohromady pojmy imigrace a volný pohyb osob. Tito zástupci mluví všeobecně o imigraci, i když se věnují právě tématu volného pohybu. Proto pokládám za důležité zde uvést, jaký je v těchto pojmech rozdíl

3.1 Imigrace

Imigrace je jedním z nejzásadnějších témat veřejné politiky nejen ve Velké Británii a Evropské unii, ale týká se všech zemí na světě. Imigrace je proces, při kterém se na území státu usazují obyvatelé přicházející ze zahraničí, kteří tak konají z ekonomických, politických či náboženských důvodů. Pokud je v některé ze zemí vysoká míra imigrace, musí jejich vlády často řešit zvýšenou poptávku po veřejných službách, práci a dalších statcích. Jak se s těmito výzvami vypořádávají jednotlivé státy může následně ovlivnit úspěšnost integrace imigrantů v daných lokalitách. Evropská unie se v roce 2004 rozrostla o deset nových států. Proto se zvládnutí těchto výzev stalo důležitým tématem pro britskou vládu.⁴

3.2 Volný pohyb osob

Svoboda pohybu a pobytu osob na území EU je základním aspektem občanství Unie, které bylo zavedeno v roce 1992 Maastrichtskou smlouvou. Je jednou ze čtyř základních svobod jednotného vnitřního trhu EU, kam náleží také svoboda pohybu zboží, služeb a kapitálu.⁵

Právo na volný pohyb v rámci EU v sobě nese také přístup k sociální podpoře daného státu. Tato problematika hrála velmi významnou roli v debatě ohledně snížení počtu občanů jiných členských států EU přicházejících do Velké Británie skrze reformu práva na volný pohyb osob. Volný pohyb osob je však jedním ze základních práv, které utváří základ jednotného trhu, a proto byly požadavky Velké Británie o jeho

⁴ Andrews, Rhys a kol. *Managing migration? EU enlargement, local government capacity and performance in England*. Blackwell Publishing Ltd. Public Administration: Vol 91. 2012. s. 174-194.

⁵ Geddes, Andrew. *Britain and the European Union*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2013. s. 158.

omezení nereálné. Velká Británie by tím ohrozila své vztahy s okolními státy, ale také především samotnou evropskou integraci.⁶

⁶ Milton, Thomas. *Renegotiating the European Union's free movement and social security coordination policies: Britain's approaches and interests*. Australian & New Zealand Journal of European Studies. [online], 2018, 10(2). s. 2.

4 Imigrace ze zemí EU

V květnu 2004 Evropská unie rozšířena o 10 nových států a spolu s tímto rozšířením vyvstaly i nové migrační otázky pro stávající členské státy. Díky tomu se objevilo mnoho odlišných předpovědí o směřování, složení i objemu pohybu obyvatelstva, který měl těmito změnami nastat. Jedním ze zásadních faktorů v rozhodování potenciálních migrantů, zda budou hledat nové příležitosti v zahraničí, je bezesporu informovanost. Bohužel mnoho potenciálních migrantů má jen povrchní znalosti o situaci, ve které se ocitnou po přestěhování do nové země.⁷ Cílem této části práce je zjistit proč se pro Evropany stala Velká Británie tak lákavou destinací a představit pull faktory, které hrají při rozhodování migrantů klíčovou roli. V tom mi pomůže především výzkum The Migration Observatory na univerzitě v Oxfordu, ze kterého jsem v této části práce čerpal. V další části se pak zaměřím na to, jaké množství lidí se do UK ročně přestěhuje a jaké jsou díky tomu dopady na ekonomiku.

4.1 Hlavní pull faktory

Velká Británie je již dlouho multikulturní společností, ale kapacita a absorpce rostoucí vlny příchozích imigrantů jsou omezené, což se týká především pracovního trhu a volných pracovních míst. Během předvolební kampaně k Brexitu bylo jedním ze zásadních témat čerpání sociálních dávek, avšak tyto dávky jsou zejména určeny pro rodiny s dětmi a většina migrantů jsou přitom svobodní jedinci a bezdětné páry. Odborníci se také shodují, že sociální systém UK není hlavním lákadlem, protože z průzkumů vyplývá, že většina migrantů sociální dávky nečerpá a v porovnání s rodilými občany UK je méně pravděpodobné, že budou imigranti z EU žádat o podporu v nezaměstnanosti nebo invalidní důchod.⁸ Je důležité však poznamenat, že UK v rámci územních samospráv poskytuje širokou škálu veřejných služeb například v oblasti vzdělávání, sociální péče, územního plánování, kultury, veřejného bydlení, volnočasových aktivit nebo sociálních benefitů, které imigranti využívají. S narůstající mírou imigrace tlak na tyto služby stoupá a vláda nechce, aby to mělo

⁷ International Organization for Migration. *Mýty a skutečnost migrace do Velké Británie*. [online], 2004.

⁸ The Migration Observatory. *Pulling power: Why are EU citizens migrating to the UK?* [Online], 2016.

dopad na kvalitu a úroveň poskytování těchto služeb pro místní obyvatele. Některé z těchto služeb také mohou přispět k větší integritě migrantů.⁹

Nejčastějším důvodem stěhování do UK jsou pro občany EU pracovní příležitosti. Z průzkumu The Migration Observatory ze září 2015 vyplývá, že 71% občanů EU, kteří přicházejí do UK alespoň na rok, jde za pracovními příležitostmi a více než 50% jich má práci již předem zajištěnou. Tato skupina imigrantů má velký podíl na zaměstnanosti ve Velké Británii. V roce 2015 měli muži ze členských států EU, které se přidaly v roce 2004, 90% míru zaměstnanosti. Muži narození ve Velké Británii měli oproti tomu míru zaměstnanosti 78%. U žen z nových členských států to pak bylo 75% oproti 70% míře zaměstnanosti žen narozených ve Velké Británii.¹⁰

S pracovními příležitostmi souvisí také výše mzdy, což je podle průzkumů jeden z hlavních faktorů, které ovlivňují rozhodování jednotlivců pro stěhování. Výše příjmů v UK výrazně převyšují příjmy v dalších zemích EU a to zejména v těch, které nově přistoupily, jako jsou například Polsko, Rumunsko, Bulharsko, Českou republiku a Slovensko. Průměrný disponibilní důchod domácnosti přizpůsobený rozdílu v daních a životních nákladech vychází ve Velké Británii 1,8krát vyšší než v Polsku a 4,2krát vyšší, než v Rumunsku. Situace v těchto zemích se postupně zlepšuje, ale i ve Velké Británii má dojít do roku 2020 ke zvýšení minimální mzdy, což pravděpodobně ovlivní Evropany pracující na území Velké Británie, protože většin z nich pracuje právě za minimální mzdu.¹¹

Důležitým faktorem je také to, že Velká Británie je atraktivní destinace. Angličtina je světový jazyk, a právě znalost jazyka je to, co imigranty v rozhodování často ovlivňuje. Pro velkou část imigrantů je také významným faktorem vzdělávací systém Velké Británie, který je odlišný od evropského a má dobrou mezinárodní reputaci.¹²

Z těchto uvedených pull faktorů vyplývá, že pro imigranty přicházející ze států Evropské unie je lákavá kombinace ekonomických a sociálních faktorů.

⁹ Andrews, Rhys a kol. *Managing migration? EU enlargement, local government capacity and performance in England*. Blackwell Publishing Ltd. Public Administration: Vol 91. 2012. s. 174-194.

¹⁰ The Migration Observatory. *Pulling power: Why are EU citizens migrating to the UK?* [Online], 2016.

¹¹ Eurostat. [Online], 2018.

¹² The Migration Observatory. *Pulling power: Why are EU citizens migrating to the UK?* [Online], 2016.

Nejzásadnějším faktorem však zůstává především výše mzdy, která je oproti mzdě na domácím pracovním trhu imigrantů znatelně nižší.

4.2 Imigrace do Velké Británie po rozšíření EU v roce 2004

Po rozšíření Evropské unie v letech 2004 a 2007 došlo k výraznému navýšení imigrace do Velké Británie. V roce 2004 přistoupili země, které jsou označovány jako EU10 a jedná se o Českou republiku, Slovensko, Maďarsko, Polsko, Slovinsko, Estonsko, Lotyšsko, Litvu, Kypr a Maltu. V roce 2007 jsou to pak země označovány jako EU2 a jedná se o Bulharsko a Rumunsko. Imigranti z těchto států se stali jedním z argumentů hnutí Vote Leave pro vystoupení UK z Evropské unie. V letech 1997-2003 je roční imigrace ze zemí EU odhadována na 67 tisíc osob za rok, přičemž v letech 2004-2012 se tento počet navýšil na 190 tisíc.¹³ Příchozí pracovníci ze zemí východní Evropy měli neomezený přístup do země za prací, kdy jediným omezením bylo nastavení registrační povinnosti a omezenou dostupností sociálních dávek. Po přistoupení Bulharska a Rumunska v roce 2007 se již UK rozhodlo pro omezení přístupu na trh práce pro tyto země na 7 let. Tato omezení vypršela v roce 2014 a od té chvíle mají občané Bulharska a Rumunska stejná práva jako ostatní občané EU.¹⁴

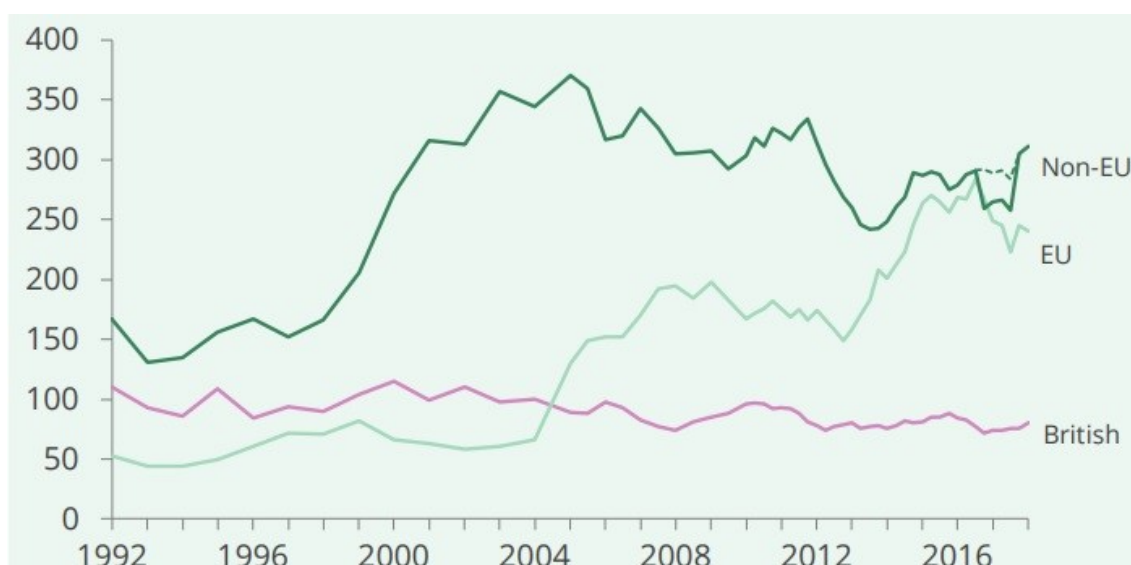
Na grafu níže můžeme vidět vývoj imigrace ze zemí EU. Na svislé ose můžeme vidět počet imigrantů v tisících, na vodorovné pak jednotlivé roky. Imigrace dosáhla svého vrcholu v roce 2015, kdy se do UK přistěhovalo přibližně 269 tisíc lidí, z čehož 138 tisíc bylo ze zemí EU10 a EU2. V roce 2014 skončilo omezení vstupu na trh práce pro Rumunsko a Bulharsko a 49 tisíc Rumunů a Bulharů se přestěhovalo do Velké Británie. V roce 2016 dokonce došlo k tomu, že imigranti z Rumunska a Bulharska převýšili v počtu země EU10.¹⁵

¹³ Full Fact. *EU immigration to the UK*. [Online], 2018.

¹⁴ Andrews, Rhys a kol. *Managing migration? EU enlargement, local government capacity and performance in England*. Blackwell Publishing Ltd. Public Administration: Vol 91. 2012. s. 174-194.

¹⁵ House of Commons. *Briefing Paper: Migration Statistics*. [online], 2018.

Graf 1 Vývoj imigrace do UK podle národnosti

Zdroj: researchbriefings.files.parliament.uk/documents/.../SN06077.pdf

Podle centrálního statistického úřadu Velké Británie během roku 2016 čistá migrace dosáhla 273 tisíc osob, o 49 tisíc méně než v roce 2015. Jedná se o první údaje zahrnující období po referendu o vystoupení Velké Británie z EU a i přesto, že ukazují pokles, stále se nepřibližují stanovenému britskému cíli 100 tisíc osob. Od září 2015 do září 2016 měla imigrace činit přibližně 596 tisíc osob, přičemž největší část (268 tis.) tvořili občané EU.

Imigrace z evropských zemí by měla být svým bližším kulturním charakterem a integrací do společnosti jednodušší, ale přesto se často setkává s nepřívětivým přístupem ze strany Velké Británie.

4.3 Dopady imigrace na ekonomiku Velké Británie

Podle výpočtů The National Institute of Economic and Social Research (NIESR) má imigrace ze zemí EU po jejím rozšíření v roce 2004 v krátkém období negativní vliv na kritérium HDP na obyvatele. Tyto negativní efekty se projeví hlavně díky krátkodobému navýšení nezaměstnanosti, a také pomalému přizpůsobení kapitálu

vzrůstající nabídce práce. V dlouhodobém pohledu má však imigrace pozitivní vliv na HDP na obyvatele (v roce 2015 bude o 0,3 % vyšší, než by byl bez migrace).¹⁶

Dustmann a Frattini ve svém výzkumu z roku 2014 zkoumali dopad imigrantů z EU v letech 1995 - 2011. V tomto období podle tohoto výzkumu migranti pozitivně přispěli k veřejným financím Velké Británie ve výši přibližně 8,8 miliardy britských liber. Dustmann a Frattini zde také zkoumali fiskální dopad nedávných přistěhovalců, kteří jsou definováni jako ti, kteří přišli do Británie po roce 2000. Odhady naznačují, že tito imigranti učinili v období 2001–2011 příznivý fiskální příspěvek ve výši 22 miliard liber.¹⁷

¹⁶ HOUSE OF LORDS. *Select Committee on Economic Affairs. The Economic Impact of Immigration*. [online], 2008.

¹⁷ DUSTMANN, Christian a FRATTINI, Tommaso. *The Fiscal Effects of Immigration to the UK*. The Economic Journal. [online], 2014.

5 Mediální diskurz kampaní

Sdělovací prostředky hrály během kampaní za setrvání/vystoupení Velké Británie z EU klíčovou roli. Zástupci obou skupin pokoušeli vyhrát bitvu o veřejnou mínění. Členové skupiny Vote Leave měli jednoduchý a srozumitelný slogan - "Take Back Control", který se opakoval při každé příležitosti. Slogan to byl účinný, protože byla snadno srozumitelný pro všechny sociální vrstvy a bylo možné si jej různě interpretovat. Kampaň Vote Leave také výrazně investovala do cílených zpráv poskytovaných prostřednictvím sociálních sítí.¹⁸

Naproti tomu v kampani Remain chyběla jasná a jednoduchá zpráva o výhodách členství v EU, se kterou by se ztotožnili občané Velké Británie napříč sociálními vrstvami. Klíčovým důvodem pro to bylo to, že Konzervativní a Labouristická strana vedli většinou paralelní kampaň s konfliktními zprávami o klíčových otázkách, jako je imigrace a ekonomické důsledky vystoupení Velké Británie z EU. Tato neschopnost koordinovat klíčové zprávy rovněž zabránila reklamním agenturám v tom, aby vytvářely efektivní kampaň.¹⁹

V následujícím textu jsem se zaměřil na to, jak byla u vybraných aktérů reprezentováno téma imigrace během kampaně. V této analýze jsem se rozhodl zkoumat interpretační rámce, které sledovaní aktéři vůči tématu imigrace zaujali v rozhovorech a televizních debatách a jak nám tyto informace byly prezentovány v článcích vybraných médií.

V rámci zkoumání článků z výše uvedených médií jsem u sledovaných politiků našel pro téma imigrace následující interpretační rámce:

- Imigrace jako bezpečnostní hrozba
- Imigrace jako ztráta národní identity
- Imigrace jako zdroj napětí ve společnosti
- Imigrace jako potřeba společnosti

¹⁸ Berry, Mike. Referendum Analysis. Understanding the role of the mass media in the EU Referendum. [Online] 2019.

¹⁹ Ibid

- Imigrace jako zdroj sociálních a ekonomických výhod

5.1 Přístup k imigraci v kampani Britain stronger in Europe

Britain Stronger in Europe byla jedinou skupinou, která vedla oficiální kampaň usilující o setrvání Velké Británie v Evropské unii. Jejími členy byli přední politici Konzervativní strany, Labouristické strany nebo bývalý předseda Strany zelených. I přes členskou rozmanitost skupiny Britain Stronger in Europe se její členové shodli na klíčových bodech kampaně a soustředili se zejména na ekonomické výhody členství Velké Británie v EU a nejistoty v případě jejího vystoupení. V případě imigrace zaujala skupina a její členové spíše defenzivní stanovisko a snažili se odrážet argumenty a útoky ze strany Vote Leave.²⁰

Jedna z klíčových debat ohledně imigrace ze zemí EU se týkala sociálních benefitů, které příchozí z členských států EU využívají. Skupina Britain stronger in Europe proto připravilo změny, které by měli omezit přístup k těmto dávkám a jejich získání by mělo být podmíněno tím, že člověk musí nejdříve pracovat, odvádět daně a přispívat tak do britské ekonomiky. Dále se skupina snaží upozornit na pozitivní faktory imigrace do Velké Británie a udávají například, že 130 tis. Občanů ze členských států EU pracuje ve zdravotnictví a sociálních službách, což má přímý pozitivní dopad na britské občany. Stejně tak podniky, které vlastní občané členských států a zaměstnávají 1,5 milionů lidí. Dalším argumentem skupiny Britain stronger in Europe je, že občané z členských států EU zaplatili na daních o dvacet miliard liber více, než vyčerpali na benefitech, z čehož vyplývá, že jsou důležitými přispěvateli do státního rozpočtu. Vystoupením z EU se navíc imigrace podle členů Britain Stronger in Europe stejně nezastaví a na příkladech zemí jako Norsko a Švýcarsko, které nejsou součástí EU, uvádějí, že mají větší procentuálně více imigrantů z EU než Velká Británie.²¹

²⁰ BBC News. 2016. EU referendum: Nigel Farage tells Leave campaigners to focus on migration. BBC News. [Online], [29. 6. 2016].

²¹ Britain Stronger in Europe. 2019. Immigration . Britain Stronger in Europe. [Online] 2019.

Jako hlavní negativní body (mimo ekonomických popsaných výše) v případě odchodu z EU uvádí skupina Britain Stronger in Europe ve své kampani ztížené podmínky cestování po Evropě a také to, že Britové nebudou moci pracovat, studovat, zakládat firmy, nebo jít do důchodu v jakékoliv zemi EU. Stejně tak by Britové ztratili přístup k bezplatné nouzové zdravotní péči během cestování nebo práce v zemích EU, na které mají nárok díky evropskému zdravotnímu pojištění.²²

Prvním zástupcem skupiny Britain stronger in Europe, jehož výroky budou předmětem analýzy je předseda Labouristické strany Jeremy Corbyn, který byl zástupcem vládní opozice. V čele kampaně Britain Stronger in Europe stanul tehdejší předseda vlády David Cameron (Konzervativní strana), jehož vyjádření jsou předmětem zkoumání v druhé podkapitole. Poslední osobou pro tuto analýzu jsem vybral současného starostu Londýna Sadiqa Khana, který se s kampaní Britain stronger in Europe spojil i přesto, že s Davidem Cameronem měl dříve ostrý spor, týkající se jeho údajného napojení na islámské extremisty (Cameron se kvůli těmto vyjádřením stal terčem kritiky v dolní komoře parlamentu).

5.1.1 Jeremy Corbyn

Jeremy Corbyn je labouristický politik, který do této strany vstoupil již v šedesátých letech minulého století. V roce 1983 se stal členem parlamentu a byl známý jako rebel a aktivista, který se nebojí jít i proti vlastní straně a byl členem řady odborů. V roce 2015 se stal předsedou Labouristické strany po drtivé porážce ve volbách, po které rezignoval na svou funkci tehdejší předseda Ed Miliband. Corbyn není typickým zastáncem členství Velké Británie v EU a byl například proti přijetí Lisabonské smlouvy a kritizoval postup EU během dluhové krize v Řecku.²³ Naopak za největší výhodu EU považuje volný trh, a proto přestože podporoval vyhlášení referenda, rozhodl se on i většina jeho strany podpořit setrvání v EU.²⁴

²² Britain Stronger in Europe. 2019. Immigration. Britain Stronger in Europe. [Online] 2019.

²³ MacLellan, Kylie. Reuters. Labour's Corbyn, who voted 'No' in 1975, raises Brexit fears. [Online], [11. 9. 2015].

²⁴ Moseley, Tom. 2016. In quotes: Jeremy Corbyn and the EU referendum. BBC News. [Online], [14. 4. 2016].

Podle výsledku veřejného mínění, kterým argumentují ve svém článku Goodwin a Heath, Jeremy Corbyn zklamal ve snaze o argumentaci pro setrvání v EU především proto, že každý druhý volič labouristů nevěděl, na které straně Labouristická strana stojí.²⁵ Poslankyně Evropského parlamentu Anneliese Doddsová uvedla ve své analýze, že pro mnoho lidí byla volba odchodu z EU mířena proti stávající vládě a premiérovi Davidu Cameronovi i přes to, že pro setrvání byla většina Labouristické strany. Toto zmatení pak ještě podpořila labouristická poslankyně Gisela Stuartová, která se stala jednou z nejvýraznějších tváří kampaně Vote Leave.²⁶

Co se týká tématu imigrace, Corbyn je zastáncem toho, že je pro Velkou Británii pozitivní a dva týdny po svém zvolení prohlásil, že ve Velké Británii došlo za poslední roky k rozvoji školství, zdravotnictví a průmyslové výroby, a to i díky lidem, kteří se do Velké Británie přistěhovali. Dále řekl, že místo aby lidé měl strach z imigrace, měli by ji vnímat jako příležitost.²⁷ Na tématu čerpání benefitů se ukazuje Corbynova levicová orientace, která se projevila například v jeho prohlášení, ve kterém uvedl, že Velká Británie patří mezi nejbohatší země světa a není důvod, aby zde občané jakéhokoliv původu měli žít v chudobě.²⁸

Na rozdíl od Davida Camerona a dalších členů skupiny Britain stronger in Europe nevnímal Corbyn imigraci jako hrozbu a politika jejího omezování pro něj nedává smysl. Uvádí, že imigranti pomohli hospodářskému nárůstu, podpořili Národní zdravotnický systém (NHS), sociální služby a vzdělávání ve Velké Británii. Kritizoval také vládu za to, že se soustředí na omezení imigrace namísto toho, aby zajistila dostatek lékařského personálu ve vysoce obydlených oblastech a starala se o rozvoj vzdělávání a bydlení.²⁹ Corbyn dále tvrdil, že problémy spojené s imigrací by se neměli spojovat s členstvím v EU, ale spíše s konzervativní vládou a zaměstnavateli a že je nutné, aby vláda odpovídala potřebám všech komunit a aby

²⁵Goodwin, Matthew J.; Heath, Oliver. *The 2016 Referendum, Brexit and the Left Behind: An Aggregate-Level Analysis of the Result*. The Political Quarterly 87, č. 3. [Online] 2016.s. 323.

²⁶ Dodds, Anneliese. *Why People Voted to Leave and What to Do Now: A View from the Doorstep*. Political Quarterly 87, č. 3. [Online] 2016. s.360

²⁷Stewart, Louise. BBC News. Jeremy Corbyn: 'UK should welcome immigration opportunities'. [Online], [25. 9. 2015].

²⁸ Khomami, Nadia. The Guardian. What does Jeremy Corbyn think? [Online], [12. 9. 2015].

²⁹ Dathan, Matt. The Independent. Corbyn says immigration isn't a problem. [Online], [30. 9. 2015].

zaměstnavatelé nevykořisťovali pracovníky ze zahraničí a neomezovali jejich práva.³⁰

Ve sledovaném období jsem v rámci zkoumaných médií pomocí serveru factiva identifikoval 16 článků spojených s Jeremym Corbynem a tématem imigrace. Níže uvádím nejreprezentativnější z nich.

V očekávané řeči, kterou Corbyn pronesl 2. června 2016 připustil, že existuje tlak na některé komunity způsobený masovou imigrací. Dále zde prohlásil, že se nedá označit za rasismus to, že se lidé cítí znepokojeni ze změn, které s sebou imigrace nese, ale je důležité si uvědomit, že by lidé měli z nezvládnutí situace vinit vládu, a ne Evropskou unii. Mimo jiné také prohlásil, že to nejsou imigranti, kdo Britům snižuje mzdy, ale bezohlední zaměstnavatelé. Dále zopakoval, že zavření hranic je nemyslitelné jak pro občany EU, kteří chtějí do země přijít a desítky tisíc jich pracují například v Národním zdravotnickém systému (NHS), tak pro britské občany, kteří chtějí využít příležitost pracovat jinde v Evropě.³¹

BBC odvysílala týden před samotným referendem rozhovor, ve kterém Jeremy Corbyn uvedl, že díky volnému pohybu pracovních sil nemůže být nastaven horní limit pro počet lidí, kteří budou do Velké Británie proudit za účelem získání práce. Řešením podle něj může být pouze navýšení životní úrovně v zemích, ze kterých imigranti přicházejí. V tomto rozhovoru také znovu vysvětlil, proč je zastáncem setrvání v Evropské unii. Podle něj by se situace po vystoupení Velké Británie z EU v klíčových oblastech jako je bydlení, zaměstnanost a sociální zabezpečení nezměnila. Dále Corbyn v rozhovoru uvádí, že značná část pracovních míst je závislá na vývozu zboží právě do zemí EU. Podle něj by se tedy problémy spojované s imigrací do Velké Británie po jejím vystoupení z EU ještě zhoršily a jejich řešení by bylo pro Británii složitější.³²

³⁰ MacLellan, Kylie; James, William. Reuters. Opposition leader Corbyn appeals to Britons to vote 'In' for EU. [Online], [30. 9. 2015].

³¹ Murphy, Joe. The Evening Standard: *Jeremy Corbyn: It's not racist for people to feel concerned about immigration*. [Online], [2. 6. 2016].

³² BBC News. BBC News. *Jeremy Corbyn says EU free movement means no immigration limit*. [Online], [19. 6. 2016].

Jeremy Corbyn od začátku kampaně prezentoval imigraci jako zdroj ekonomických a sociálních výhod a potřebu společnosti a představoval pozitivní dopady imigrace na britskou společnost a ekonomiku. Podle jeho prohlášení nevnímá imigraci jako hrozbu, jako někteří jiní představitelé kampaně Britain Stronger in Europe, ale později v kampani připustil, že existuje tlak na určité komunity z důvodu masové imigrace do Velké Británie, což naplňuje rámeček imigrace jako zdroj napětí ve společnosti.

5.1.2 David Cameron

David Cameron již v roce 2013 avizoval, že pokud Konzervativní strana zvítězí ve volbách v roce 2015, vyhlásí referendum o odchodu z EU. Po vítězství své strany tak v listopadu 2015 zveřejňuje požadavky na reformu smlouvy s EU, ve které požadoval, aby imigranti ze zemí EU, kteří mají získat daňové úlevy a přídatky na děti, museli ve Velké Británii bydlet a přispívat do státního rozpočtu minimálně čtyři roky. Stejná podmínka se vztahovala i na rozdělení obecních bytů. Další podmínkou bylo, že uchazeči o práci nemají mít nárok na sociální výhody a pokud si práci nenajdou do šesti měsíců, musí se vrátit do své vlasti. Poslední podmínkou bylo, aby pracovníci ze zemí EU nemohli posílat do své rodné země přídatky na děti (pokud děti nežijí na území Velké Británie) a slevy na dani.³³

Na zasedání Evropské rady v Bruselu v únoru 2016 vyjednal David Cameron omezení přístupu nově příchozích pracovníků k dávkám po dobu čtyř let. Toto omezení mělo mít omezenou dobu platnosti pro nově příchozí pracovníky po dobu sedmi let. Dále dosáhl Cameron dohody, že nově příchozím imigrantům z EU bude zakázáno žádat o příspěvek uchazeče o zaměstnání po dobu tří měsíců a pokud nenaleznou práci v prvních šesti měsících, budou muset z Velkou Británií opustit. Z důvodu silné opozice zemí Visegrádské skupiny musel Cameron udělat kompromis v oblasti přídatků na děti a to ten, že zaměstnancům, jejichž děti nežijí ve Spojeném království, budou vyplácet přídatky pouze v takové výši, jaké vyplácí stát, kde dítě

³³ BBC News. 2016. EU reform deal: What Cameron wanted and what he got. BBC News. [Online], [20.2.2016].

žije, a ne podle britského systému.³⁴Na tomto příkladu je patrné, že imigrace je pro Davida Camerona velmi důležitým tématem. Cameron souhlasí s tím, že rostoucí imigrace může být pro Velkou Británii hrozbou, ale na rozdíl od skupiny Vote Leave nevidí odchod z Evropské unie jako správné řešení.

Na začátku kampaně, kterou vedla skupina Britain stronger in Europe se zřídka zavedlo téma na otázku imigrace a namísto toho se soustředila na negativní ekonomické dopady odchodu Velké Británie z EU. I poté, co v dalších týdnech kampaně debata o imigraci zintenzivnila, David Cameron se místo argumentování výhod imigrace věnoval krokům, které podnikl pro její omezení a jeho plánům zastavení islámského extremismu. Imigrace se nicméně stala jedním z hlavních témat kampaně, a proto se David Cameron musel tomuto tématu věnovat čím dál více. Většinou se ale jednalo spíše o odpovědi na nepřesné a zavádějící výroky zástupců ze skupiny Vote Leave.

Ve sledovaném období jsem v rámci zkoumaných médií pomocí serveru factiva identifikoval 33 článků spojených s Davidem Cameronem a tématem imigrace. Níže uvádím nejreprezentativnější z nich.

David Cameron byl v debatách často konfrontován s tím, že za současnou situaci je zodpovědný a byl nucen obhajovat svoje dříve vyřčené cíle na snížení imigrace. Prohlásil, že zůstává přesvědčen, že jeho cíl dostat čistou migraci pod sto tisíc lidí ročně (v roce 2015 byla reálně 333 tisíc osob ročně) je i nadále reálný. Tvrdil také, že kontrola migrace by byla po vystoupení z Evropské unie daleko těžší.³⁵

Dva dny před samotným referendem obvinil David Cameron v rozhovoru pro britský *Guardian* skupinu Vote Leave z toho, že svou kampaní rozdmýchávala

³⁴ BBC News. 2016. *EU reform deal: What Cameron wanted and what he got*. BBC News. [Online], [20.2.2016].

³⁵ Sparrow, Andrew. *The Guardian*. *EU referendum: Cameron claims leaving EU could make cutting immigration harder - Politics live*. [Online], [31. 5. 2016].

nesnášenlivost a rozdělení společnosti a vyjádřil politování nad tím, že referendum je tolik zaměřené právě na imigraci.³⁶

David Cameron si důležitost tématu imigrace do Velké Británie uvědomil příliš pozdě, kdy už protiimigrační kampaň Vote Leave byla naplno rozjetá a premiér na ní nedokázal adekvátně reagovat. V debatách přiznal, že nárůst imigrace je pro něj zklamáním. Z výše uvedeného je tedy patrné, že z výše uvedených interpretačních rámců naplňuje David Cameron rámce imigrace jako zdroje napětí ve společnosti a jako hrozby.

5.1.3 Sadiq Khan

Sadiq Khan je labouristický politik, který se v květnu 2016 stal starostou Londýna. V Londýně se také narodil a vystudoval práva na University of North London. Pracoval jako advokát a zabýval se především oborem lidských práv. V roce 2008 se stal státním ministrem pro komunity ve vládě Gordona Browna. Od roku 2005 do roku 2016 byl členem dolní sněmovny parlamentu za volební obvod Tooting, kde se díky svým názorům zařadil do umírněného sociálně demokratického křídla. Poté, co labouristé odešli do opozice, byl členem několika stínových vlád, než v květnu 2015 tyto funkce opustil, aby se mohl věnovat kandidatuře na starostu Londýna, ve které byl v květnu 2016 úspěšně zvolen.³⁷

Před referendem o vystoupení Velké Británie z EU došlo v rámci Remain kampaně k nečekanému spojení Sadiqa Khana s Davidem Cameronem, který ho před volbou londýnského starosty obvinil z kontaktů se sympatizanty Islámského státu. Cameron si za tato prohlášení v dolní komoře parlamentu vysloužil velkou kritiku.³⁸ Khan však po svém zvolení do úřadu starosty Londýna prohlásil, že není v zájmu Londýna, aby měl zášť a byl v permanentní válce s premiérem. Je podle něj sice mnoho věcí, na kterých se s premiérem neshodne, ale je důležité, aby jako starosta

³⁶Ashtana, Anushka; Stewart, Heather. The Guardian. *Cameron: Brexiters stoking intolerance with immigration obsession*. [Online] [21. 6 .2016].

³⁷Kilani, Abdulaziz. *Sadiq Khan: Life and Thoughts*. [Online], 2016

³⁸Mason, Rowena. The Guardian. *MPs shout 'racist' at Cameron after comments on Sadiq Khan during PMQs*. [Online], [20.4.2016].

s premiérem Cameronem úzce spolupracovali, a proto spolu také spolupracovat budou.³⁹ Během kampaně před referendem tedy zvítězil společný zájem a Khan s Cameronem spojil síly, aby podpořil kampaň Britain Stronger in Europe.

Ve sledovaném období jsem v rámci zkoumaných médií pomocí serveru factiva identifikoval 10 článků spojených s e Sadiqem Khanem a tématem imigrace. Níže uvádím nejreprezentativnější z nich.

Khan upozorňoval na to, že voliči labouristů jsou klíčovým článkem pro vítězství tábora Remain v referendu a byl si vědom odpovědnosti za mobilizaci svých příznivců. V tomto kontextu vyjádřil obavy z účasti příznivců labouristů u referenda z důvodu, že labouristickým politikům nebyl dáván v souvislosti s referendem dostatek mediálního prostoru oproti členům Konzervativní strany a jejich duelům.⁴⁰

Khan již na začátku kampaně vyzval k pozitivnějšímu přístupu kampaně ve prospěch setrvání v unii. Podle něj kampaně Britain Stronger in Europe i Vote leave tlačily shodně na úzkost voličů, a to buď o hospodářských rizicích odchodu, nebo o nebezpečí údajně nekontrolovaného přistěhovalectví, pokud Británie zůstane.

Právě atmosféru vzniklou díky negativnímu výkladu imigrace pro Velkou Británii Khan v rámci kampaně vášnivě kritizoval a naopak vyzdvihoval, že imigrace je pro zemi ekonomicky, sociálně a kulturně velkým zdrojem výhod. Mimo jiné v rozhovoru pro The Standard prohlásil, že imigranti ze zemí EU přispívají Velké Británii daleko více, než čerpají. Pracují zde, platí daně, podporují Národní zdravotnický systém, sociální péči a stavebnictví. Zároveň také připouští, že imigrace s sebou přináší i mnohé výzvy a mnoho lidí, včetně voličů labouristů, se obávají dopadu na veřejné služby. Tyto obavy Khan chápe a v rozhovoru uvádí, že se musí zajistit, že veřejné služby nebudou zdarma pro všechny, ale dodává, že pokud zde je problém se objednáním se k praktickému lékaři, s umístěním svých dětí do školy,

³⁹Mason, Rowena; Sapro, Andrew. The Guardian. *David Cameron is 'proud to campaign' alongside Sadiq Khan to stay in EU.* [Online], [30. 5. 2016].

⁴⁰BBC: News. *Sadiq Khan: Labour must do more for Remain vote.* [Online], [9. 6. 2016].

nebo sehnáním bydlení pro své děti, pak tyto problémy leží převážně na politicích, a nemůžou za ně samotní imigranti.⁴¹

Sadiq Khan tvrdí, že kampaň k referendu o vystoupení Velké Británie z EU se stalo pro mnoho lidí hlasování pro a proti imigraci. Obává se také, že charakter kampaně může mít trvalý dopad na celkovou atmosféru ve společnosti Velké Británie. V poslední televizní debatě o referendu Sadiq Khan obvinil Borise Johnsona ze lži o tom, že Turecko pravděpodobně vstoupí do EU a z toho, že organizoval tzv. „project hate“, ve kterém apeloval na strach lidí z imigrace.⁴²

Z výše uvedených interpretačních rámců se Sadiq Khan řadí do skupiny, která k imigraci v předvolební kampani přistupoval jako ke zdroji ekonomických a sociálních výhod a potřebě společnosti, které převažují nad negativy imigrace. Zároveň u Khana zaznívá i interpretační rámec imigrace jako zdroje napětí ve společnosti, za což ale podle něj nesou hlavní zodpovědnost politici, a ne samotní imigranti.

5.2 Přístup k imigraci v kampani Vote Leave

Politických stran a skupin, které si přály vystoupení Velké Británie z EU bylo více, ale volební komisí byla určena skupina Vote Leave jako oficiální kampaň za vystoupení.⁴³ Vote Leave založili v roce 2015 Mathew Elliot a Dominic Cummings. Na kampani s nimi spolupracovala Konzervativní strana, Labouristická strana a Strana nezávislosti Velké Británie.

Díky volbě Vote Leave jako oficiálního reprezentanta kampaně za odchod z EU to vypadalo, že tato kampaň bude pozitivnější, umírněnější a nebude jí tolik dominovat téma imigrace ze zemí EU do Velké Británie. Právě toto téma však sehrálo v kampani Vote Leave klíčovou roli. Podle zástupců této skupiny přichází do Velké Británie

⁴¹ Crerar, Pippa. Evening Standard: *EU referendum: Sadiq Khan in passionate defence of immigration ahead of Brexit pol.* [Online], [21. 6. 2016].

⁴² Wright, Oliver. Independent: *EU referendum: 'It's Project Hate, not Project Fear' - Sadiq Khan attacks Boris Johnson over immigration.* [Online] [21. 6. 2016].

⁴³ STONE, Jon. The Independent. *Vote Leave designated as official EU referendum Out campaign.* [Online] [13. 4. 2016].

každoročně čtvrt milionů migrantů z EU, což odpovídá zhruba velikosti Newcastle či Plymouthu. Tito imigranti podle nich způsobují v některých odvětvích výrazné snížení platů britských pracovníků, berou rodilým Britům práci a nadměrně zatěžují sociální systém a veřejné služby. V této souvislosti se do popředí kampaně dostává i problematika Národní zdravotní služby, kdy odpůrci Unie tvrdí, že kvůli imigraci ze zemí EU se neustále prodlužuje čekací doba na ambulancích a pro léčbu britských občanů nezbyvá dostatek finančních prostředků. Do karet jim také nahrává i současná migrační krize v EU a napětí v Evropě po nedávných teroristických útocích v Bruselu a Paříži. Soudní dvůr EU navíc podle nich znemožňuje deportování nebezpečných osob podezřelých z terorismu.⁴⁴

Představitelé Vote Leave vidí také hrozbu v tom, že by se země jako Albánie, Makedonie, Srbsko a Turecko mohli připojit k EU a imigrace by se tak ještě zvýšila. Jako alternativu navrhuje zavedení bodového systému, který nebude diskriminovat nebo upřednostňovat imigranty podle toho, ze které země přicházejí, v čemž vidí možnost, jak znovu získat kontrolu nad migrační politikou a snížit hrozbu extremismu. Jako jeden z hlavních cílů uvádějí převzetí kontroly nad svými hranicemi, aby Britové mohli sami rozhodovat o tom, kdo může do Velké Británie vstoupit a kdo nikoliv.⁴⁵

Dohody, které vyjednala britská vláda v čele s Davidem Cameronem ve snaze upravit podmínky členství EU, považují stoupenci Vote Leave za naprosté fiasko.

5.2.1 Boris Johnson

Boris Johnson je původně žurnalista, který pracoval pro The Times (odkud byl pro porušení kodexu propuštěn) a později pro The Daily Telegraph a The Spectator. Poprvé kandidoval za Konzervativní stranu do parlamentu v roce 1997, ale úspěšný byl až v roce 2001. I když se stále častěji objevoval v médiích a stal se jedním z nejúspěšnějších politiků v zemi, jeho politická kariéra byla nejménou ohrožena.

⁴⁴ Brusenbauch-Meislová, Monika. Ústav mezinárodních vztahů. Klíčové argumenty kampaně za Brexit. [Online] 2016.

⁴⁵ Vote Leave. 2016. Our Case. Vote Leave. [Online] 2016.

Například byl nucen omluvit se městu Liverpool po vydání necitlivého úvodníku v *The Spectator* a v roce 2004 byl odvolán z funkce stínového ministra umění poté, co se provalila jeho údajná aféra s novinářkou. I přes tyto aféry byl Johnson znovuzvolen v roce 2005 a v roce 2008 se stal starostou Londýna, jímž byl až do roku 2016. V roce 2015 se Johnson také vrátil do parlamentu a někteří kritici jej obviňovali, že jeho osobní politické ambice měly vliv na jeho výkon ve funkci starosty Londýna. Proto se rozhodl v dalším období na tento post nekandidovat. Ještě před odchodem ze své funkce se stal hlavním mluvčím kampaně *Vote Leave*.⁴⁶

Johnson původně pochází z USA a dětství trávil v New Yorku. Proto o sobě ještě v roce 2014 tvrdil, že je jediným politikem, který otevřeně přizná, že je v otázce imigrace liberální. Ještě před kampaní prezentoval názor, že imigrace má pozitivní vliv na ekonomiku a i když si uvědomuje tlak na veřejné služby, nevidí ve snížení imigrace efektivní řešení.⁴⁷ Později ale také prohlásil, že není příznivcem nekontrolovatelné imigrace a že je zastáncem toho, že stát by měl být schopen kontrolovat své hranice.⁴⁸

Ve sledovaném období jsem v rámci zkoumaných médií pomocí serveru *factiva* identifikoval 19 článků spojených s Borisem Johnsonem a tématem imigrace. Níže uvádím nejreprezentativnější z nich.

Ve sledovaném období, kdy již probíhala intenzivně kampaň, Johnson ve svém projevu značně otočil a tvrdí, že ve Velké Británii přibude ročně tolik lidí, kolik má obyvatel město Oxford. Tento nárůst podle něj stále pokračuje a v blízké době by mohla Velká Británie přijmout okolo 70-80 milionů nových občanů. Zdůrazňuje zde v tomto ohledu tlak na školství, zdravotnictví a služby. Boris Johnson také obvinil premiéra Davida Camerona z toho, že podkopává důvěru v demokracii tím, že opakovaně slibuje snížení čisté migrace na desítky tisíc, i když to není možné, dokud bude Británie v EU a jediné východisko vidí ve vystoupení. Ptá se, jaký má skupina

⁴⁶ Encyclopedia Britannica: Biographies: Boris Johnson. [Online] 2019.

⁴⁷ Dominiczak, Peter. *The Telegraph*. *Boris: I am the only British politician who will admit to being proimmigration*. [Online], [25. 10. 2013].

⁴⁸ Prince, Rosa. 2014. *The Telegraph*: *Boris Johnson: do those concerned about immigration want 'forced sterilisation or one-baby policy?'*. [Online], [16. 12. 2014].

Remain plán, aby imigrace nedosáhla astronomických výšin a jak chtějí reagovat na zvyšující se poptávku po domech a bytech, zdravotnických službách a školách.⁴⁹

Společně s Michaelem Govem také v rámci kampaně představil návrh bodového imigračního systému (podle australského modelu), jehož cílem je zabránění diskriminace vůči zemím mimo EU. Podle něj by měli být lidé na práci či studium přijímáni do Velké Británie na základě dovedností, a ne podle národnosti. Podle Johnsona díky tomuto systému bude Velká Británie schopna řídit imigraci podle ekonomických potřeb země, zajistí, aby byli přijímáni pouze lidé, kteří chtějí přispět britské společnosti, a bude jednodušší zbavit se těch, kteří zneužívají její pohostinnost.⁵⁰

V závěru kampaně se Boris Johnson snažil změnit rétoriku o imigraci v kampani Vote Leave a vyzval k amnestii pro imigranty, kteří vstoupili ilegálně na území do Velké Británie a žijí zde více než 12 let. Toto prohlášení pronesl poté, co byla kampaň Vote Leave obviněna, že v debatách o imigraci a manipuluje data a vytváří nenávistnou atmosféru. To způsobilo značnou nelibost posluchačů, ale Johnson pokračoval a řekl, že amnestie by pomohla lidem, kteří se nacházejí v tíživé situaci a nejsou v této konstelaci schopni přispět britské ekonomice. Dále argumentoval, že takový systém by mohl být součástí širší imigrační politiky, která by pomohla zastavit extremismus. Tímto prohlášením se Johnson nejspíše snažil zmírnit dopad kontroverze, kterou vyvolaly plakáty UKIP s frontou imigrantů se sloganem „Bod zlomu“ a prosbou o opuštění EU, od kterého se Johnson a Vote Leave distancovali.⁵¹

Boris Johnson se proti imigraci nevymezoval tak radikálně jako Nigel Farage, kterému se věnuje předchozí kapitola, ale v rámci kampaně ve většině rozhovorů prohlašoval, že je potřeba ji důsledně kontrolovat a omezit imigraci ze států EU především kvůli tlaku na veřejné služby. Nelze toho podle něj docílit jinak než vystoupením Velké Británie z EU. Johnsonovi nejde o celkové omezení imigrace, ale

⁴⁹ Asthana, Anushka. The Guardian. Boris Johnson: Cameron can't cut immigration and stay in EU. [Online], [9. 5. 2016].

⁵⁰ Dominiczak, Peter; Swinford, Steven. The Telegraph. *EU referendum: Boris and Gove pledge tough new immigration system after Brexit*. [Online], [1. 6. 2016].

⁵¹ Syal, Rajeev; Walker, Peter; Mason, Rowena. The Guardian. *Boris Johnson tries to calm immigration row with call for amnesty*. [Online], [19. 6. 2016].

spíše spravedlivější přijímání imigrantů ze zemí mimo EU. Zapadá k němu tedy rámec imigrace jako zdroj napětí ve společnosti a zároveň připouští, že imigrace je zdrojem sociálních a ekonomických výhod.

5.2.2 Gisela Stuartová

Gisela Stuart před svým zvolením do dolní sněmovny britského parlamentu pracovala ve vydavatelském průmyslu jako zástupce ředitele londýnského knižního veletrhu, dále dělala lektorku na Worcester College of Technology a zároveň dělala doktorát v oblasti penzijního práva na univerzitě v Birminghamu. Ten však nedokončila, protože se začala na plný úvazek věnovat politice.

V roce 1997 byla Stuartová zvolena jako vůbec první labouristická poslankyně za volební obvod Birmingham, Egbaston. Od roku 1997 do roku 1998 byla Stuartová členkou výboru pro sociální zabezpečení a poté vstoupila do vlády. Nejprve jako tajemnice ministra vnitra Paula Boatenga a poté jako parlamentní náměstkyně ministra zdravotnictví v letech 1999 až 2001.

Po volbách v roce 2001 byla Gisela Stuartová vedoucím členem výboru zahraničních věcí a byla jedním ze zástupců na zasedání Evropské rady, kde bylo přijato prohlášení o budoucnosti EU. Její zkušenosti z tohoto zasedání a její obavy z evropské ústavy zaznamenala ve své publikaci *The Making of Europe's Constitution*.⁵²

Ve svém prvním rozhovoru poté, co se stala členkou kampaně Vote Leave prohlásila, že bere jako povinnost ujistit běžné voliče, že to, že cítí obavy z Evropské unie, z nich nedělá špatné lidi. Podle ní se předpokládá, že pokud jste liberální, vzdělaný člověk s rozhledem, musíte být automaticky pro EU. Dále říká, že na rozdíl od mnoha evropských zemí Velká Británie nepotřebuje Brusel, aby nepropadla nacionalismu, který zničil kontinent. Také v tomto rozhovoru kategoricky odmítá, že by se Velká Británie stala pro cizince nepřátelským místem poté, co by opustila Evropskou unii.⁵³

⁵²Biography. *Gisela Stuart*. Politics.co.uk [Online].

⁵³Mctague, Tom. The Independent. *EU referendum: Backing Brexit does not make you a 'bad' person, says Vote Leave head Gisela Stuart*. [Online], [12. 3. 2016].

Gisela Stuartová dříve popsala migraci jako „sílu pro dobro“ („Force for Good“) a tvrdila, že zástupci strany UKIP využívají nespokojenost, zoufalství a rozdělení ve společnosti ve svých vyjádřeních vůči cizincům.⁵⁴

Ve sledovaném období jsem v rámci zkoumaných médií pomocí serveru factiva identifikoval 8 článků spojených s Giselou Stuartovou a tématem imigrace. Níže uvádím nejreprezentativnější z nich.

Na konci května 2016 Boris Johnson, Michael Gove a Priti Patelová vydali společné prohlášení o pravidlech, která by chtěli realizovat ve Velké Británii po odchodu z EU. V něm mimo jiné uvádějí, že každý imigrant ze zemí EU bude muset umět dobře anglicky a že prosadí tzv. australský bodový imigrační systém. Na to Stuartová reagovala v rozhovoru pro BBC Radio 4, že by neřekla, že australský bodový systém povede ke snížení počtu migrantů a že počet imigrantů bude záviset především na potřebách britské ekonomiky. Dále zde uvedla, že Velká Británie neměla žádnou kontrolu nad imigrační politikou kvůli členství v EU.⁵⁵

Stuartová uvedla, že Spojené království je otevřeným a tolerantním národem, který je díky imigraci lepší a silnější a měl by být hrdý na to, jakou poskytuje pomoc uprchlíkům. Politika EU však podle ní selhává z humanitárních důvodů a tragické události, které se dějí ve Středozemním moři podle ní ukazují, jak špatně Evropská unie zvládá imigrační politiku. Dále uvádí, že pokud si Velká Británie má udržet důvěru veřejnosti v imigraci a zabránit extremistům, aby dominovali v diskusi o imigraci, je nezbytné, aby volení politici odpovídali za svá rozhodnutí o imigraci. Tím naráží hlavně na naivní plán premiéra Camerona na snížení čisté migrace pod 100 tisíc lidí ročně. Podle Stuartové je jasné, že nebude možné snížit čistou migraci pod 100 tisíc lidí, pokud budou občané hlasovat pro setrvání v EU a vyzývá premiéra Camerona, aby dal jasně najevo, že jeho slib není splnitelný, pokud Velká Británie zůstane v EU. Nesmí podle ní nadále slibovat něco, co je nemožné.⁵⁶

⁵⁴ Mandelson, Peter. The Guardian: *Why is the Brexit camp so obsessed with immigration? Because that's all they have.* [Online], [21. 5. 2016].

⁵⁵ Asthana, Anushka; Tran, Mark. The Guardian: *Migrants must have good English in post-Brexit UK, says leave campaign.* [Online], [1. 6. 2016].

⁵⁶ BBC: News. EU referendum: Immigration target 'impossible' in EU, Vote Leave says. [Online], [20. 6. 2016].

Stuartová dále uvedla, že setrvání Velké Británie v EU bude znamenat ztrátu kontroly nad imigrací ze států EU, přestože bude mít negativní dopad na školství, zdravotnický systém, bydlení a výše mezd v nejchudších komunitách. Stuartová také tvrdila, že odchodem z EU by Spojené království převzalo nad imigrací kontrolu a politici by museli dodržet své sliby týkající se imigrace.⁵⁷

Gisela Stuartová se zpočátku vyhraňovala proti přístupu k imigraci, kterou reprezentoval Nigel Farage a UKIP, ale brzy pochopila, že kromě tématu imigrace toho kampaň Vote Leave moc nabídnout nemůže. V rozhovorech uvádí především to, že pokud Velká Británie zůstane v EU, nebude mít nikdy kontrolu nad imigrací ze zemí EU a argumentuje dopady na školství, zdravotnický systém a platy občanů. Ve sledovaném období tedy naplňuje rámec imigrace jako zdroj napětí ve společnosti.

Stuartová se postupem času od Vote Leave víceméně distancovala a z některých rozhovorů je patrné, že podle ní vyhlášení referenda nebylo dobrým krokem pro Velkou Británii.⁵⁸

5.2.3 Nigel Farage

Nigel Farage byl již během studií aktivním členem Konzervativní strany, kterou opustil na protest proti tomu, že tehdejší předseda konzervaticů John Major podepsal Maastrichtskou smlouvu, čímž se Velká Británie připojila k Evropské unii. V roce 1993 se stal spoluzakladatelem Strany nezávislosti Spojeného království (UKIP) a v roce 2006 byl zvolen jejím lídrem. Po svém zvolení prohlásil, že se UKIP musí přestat zaměřovat na jednu problematiku, ale rozvíjet politiku v širokém spektru ekonomických a sociálních otázek, včetně imigrace. Ve veřejném mínění mu velmi pomohlo, že byl vnímán jako politik, který se vzepřel politické korektnosti. Pod jeho vedením se stal UKIP první stranou v moderní historii Velké Británie, která je zastáncem nacionalistické politiky a není označována za neofašistickou. UKIP také přitahovala protestní voliče, kteří byli zklamáni vývojem pod vedením tradičních politických stran. Mezitím byl Farage v roce 1999 poprvé zvolen do Evropského

⁵⁷BBC: News. EU referendum: Immigration target 'impossible' in EU, Vote Leave says. [Online], [20. 6. 2016].

⁵⁸ BBC Radio 4. *Why I changed my mind*. [Online], [9. 8. 2018]

parlamentu, kde působil i v dalších obdobích v euroskeptických frakcích a vytrvale kritizoval byrokracii a politiku Evropské unie.⁵⁹

Farage byl od začátku zastáncem referenda a patřil ke skupině Grassroots out, která prohrála s Vote Leave soubor o to, kdo se stane oficiální kampaní za odchod z EU. Přesto se stal jednou z vůdčích osobností kampaně a udával směr, kterým se kampaň Vote Leave vydala. Již před kampaní se Farage negativně vyjadřoval k imigrační politice Velké Británie a EU a v roce 2015, kdy dosáhla čistá migrace z EU svého rekordního vrcholu, řekl v rozhovoru pro BBC, že se pouze potvrdila jeho varování o tom, že se počty imigrantů výrazně navýší po přistoupení Rumunska a Bulharska do EU.⁶⁰ Proto nebylo překvapením, že v dubnu 2016 prohlásil ve svém projevu, že se Vote Leave musí soustředit na téma imigrace, protože je to nejslabší místo jejich soupeřů z tábora Britain Stronger in Europe. Nakonec nabídl Vote Leave spolupráci a podporu UKIP a kritizoval, že ho hnutí neposlouchá a tématem se nezaobírá dostatečně.⁶¹

Ve sledovaném období jsem v rámci zkoumaných médií pomocí serveru factiva identifikoval 20 článků spojených s Nigelem Faragem a tématem imigrace. Níže uvádím nejreprezentativnější z nich.

Farage o imigraci mluvil ve většině projevů a rozhovorů v době kampaně a jeho vystoupení jsou často velmi dramatická, vášnivá a plná zavádějících informací. V rozhovoru pro The Telegraph, že současná neschopnost kontrolovat imigraci do Velké Británie ze zemí EU a severní Afriky povede k velkým kulturním problémům a navýšení útoků na ženy. Na otázku, zda by se mohlo stát, že se masové sexuální útoky, které se staly při novoročních oslavách v Kolíně nad Rýnem, budou dít i v Británii, Farage odpověděl, že záleží na tom, jestli migranti dostanou pasy EU a že záleží na tom, zda budeme hlasovat pro Brexit nebo ne. Dále zde uvedl, že voliči musí při hlasování o tom, zda opustit nebo zůstat v EU, zvážit bezpečnostní hrozbu, kterou

⁵⁹ Kellner, Peter. Encyclopedia Britannica: Biographies: Nigel Farage. [Online] 2019.

⁶⁰ BBC News. YouTube: *Nigel Farage on today's shocking immigration figures*. [Online], [27. 8. 2015].

⁶¹ BBC News. EU referendum: Nigel Farage tells Leave campaigners to focus on migration. [Online], [29.4.2016].

představuje současná migrační krize. Dále v rozhovoru řekl, že policejní agentury odhadují, že v posledních letech a měsících do Evropy mezi migranty vstoupilo pět tisíc džihádistů, a že existuje riziko větší kriminality související s imigranty. Uvádí, že v Londýně bylo v předchozím roce 41 procent zločinů spácháno lidmi, kteří nemají britské občanství.⁶²

V půlce června 2016 Farage představil ve Westminsteru plakát s fotografií z roku 2015, kde fronta migrantů překračuje hranici mezi Chorvatskem a Slovinskem, a titulkem: „Musíme se osvobodit od EU a převzít kontrolu nad našimi hranicemi.“. Díky tomu byl Farage obviněn z toho, že podněcuje rasovou nesnášenlivost a porušuje britské zákony. Diskuse nad kontroverzí tohoto plakátu vedla Borise Johnsona k tomu, aby se kampaň Vote Leave oficiálně distancovala od UKIP.⁶³

Nigel Farage je typem politika, který se proti imigraci vymezuje a v rámci kampaně o vystoupení Velké Británie z EU její snížení bere jako stěžejní bod programu. Farage ve většině rozhovorů a projevů představuje imigraci jako bezpečnostní hrozbu. Snaží se vyvolat v občanech strach, používá často expresivní výrazy a snaží se tak mobilizovat občany, aby získali svou zemi zpět, což zapadá do rámce imigrace jako ztráta národní identity. Upozorňuje také na nerovnost v čerpání sociálních dávek, ve výši platů a možnostech zaměstnání, což naplňuje též rámec imigrace jako zdroj napětí ve společnosti.

⁶² Ross, Tim. The Telegraph. *Nigel Farage: Migrants could pose sex attack threat to Britain*. [Online], [4.6.2016].

⁶³ Stewart, Heather; Mason, Rowena. The Guardian. *Nigel Farage's anti-migrant poster reported to police*. [Online] [16. 6. 2016].

6 Vyhodnocení

V debatě před referendem o členství Velké Británie v Evropské unii je hlavním argumentem kampaně Vote Leave, že Brexit by umožnil větší kontrolu nad tokem přistěhovalců do Velké Británie ze zbytku EU. Výzkum společnosti BSA (British Social Attitudes) udává, že z voličů, kteří se obávají imigrace, hlasovala téměř čtvrtina (73%) pro Brexit.⁶⁴

Mnoho lidí se obává, že vysoká úroveň imigrace bude mít vliv na jejich pracovní místa, mzdy a kvalitu života. Přistěhovalectví za posledních 20 let rostlo a významná část imigrantů růstu je ze zemí EU, zejména po roce 2004 a přistoupení osmi východoevropských zemí (A8). Mezi lety 1995 a 2015 byl počet přistěhovalců z jiných zemí EU. Vyšší imigrace zvýšila celkový národní příjem a přineslo užitek přistěhovalcům, kteří přišli do Spojeného království, protože jsou z velké části lépe placeni než ve své zemi původu. Mnoho lidí narozených ve Velké Británii se však obává, že největší dopad bude právě na ně.⁶⁵

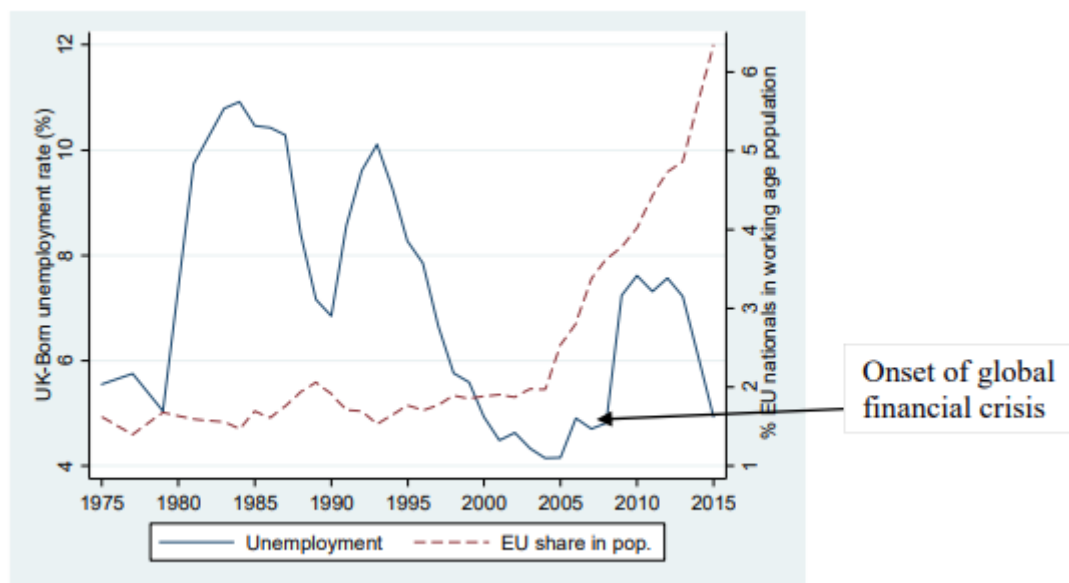
Z analýzy Wadswortha a spol. vyplývá, že imigranti ze zemí EU jsou vzdělanější, mladší, s větší pravděpodobností uplatnění v práci a menší pravděpodobností, že by čerpali různé sociální dávky než občané narození ve Velké Británii. Přibližně 44% těchto imigrantů má nějakou formu vysokoškolského vzdělání (u občanů Velké Británie to je pouze 23%). Imigranti také spotřebovávají zboží a využívají velkého množství služeb. Tato zvýšená poptávka generuje více pracovních míst. Z analýzy je také patrné, že místa, která byla nejvíce zasažena vlnou imigrace ze zemí EU neměla významný vliv na pokles pracovních míst, či snížení platu občanů Velké Británie. Poklesy mezd v roce 2008 nejsou způsobeny nárůstem imigrace, ale důsledkem globální finanční krize a slabého ekonomického vývoje (viz. Graf 2).⁶⁶

⁶⁴ Bulman, May. The Independent. *Brexit: People voted to leave EU because they feared immigration, major survey finds*. [online], [28. 6. 2017].

⁶⁵ Wadsworth, Johnatan a kol. *Brexit and the impact of immigration on the UK*. Brexit Analysis No. 5, Centre for Economic Performance, London School of Economics and Political Science, [2016]. s. 2.

⁶⁶ Ibid

Graf 2 Vývoj imigrace do Velké Británie x Nezaměstnanost britských občanů

Zdroj: CEP analysis of Labour Force Survey. <https://cep.lse.ac.uk/pubs/download/brexit05.pdf>

Ukázalo se také, že imigranti ze zemí EU platí více na daních, než čerpají v oblasti sociálního zabezpečení a využívání veřejných služeb. Pomáhají proto snížit rozpočtový deficit. Imigranti ze zemí EU také nemají negativní na zvýšení kriminality, vzdělávání, zdravotnictví nebo sociální bydlení.⁶⁷

Ve světle výše uvedených dat bylo v rámci kampaně značným překvapením, že vlivní konzervativní politici obhajovali Brexit v zájmu kontroly přistěhovalců. Prorocké projevy Borise Johnsona ve skutečnosti replikovaly hlavní argumenty UKIP a sabotovaly ekonomickou zprávu o rizicích odchodu z EU. Výroky konzervativců zaměřené na přistěhovalce a zaměřené proti EU, také zastínili hlasy zahraničních politiků, kteří se pokoušeli přesvědčit Brity, aby zůstali v EU. Nakonec revolta proti EU v rámci Cameronovy vlastní strany a vlastně v rámci celé Velké Británie, byla větší, než si kdy dokázal představit.⁶⁸

Jak můžeme vidět v tabulkách níže, zástupci obou stran využívali více interpretačních rámců, ale výrazným byl především rámeček imigrace jako zdroj napětí ve společnosti.

⁶⁷ Wadsworth, Johnatan a kol. *Brexit and the impact of immigration on the UK*. Brexit Analysis No. 5, Centre for Economic Performance, London School of Economics and Political Science, [2016]. s. 2.

⁶⁸ Glencross, Andrew. *Why the UK Voted for Brexit: David Cameron's Great Miscalculation*. London: Palgrave Pivot, 2016. s. 37.

Podle všech zástupců je nutné imigraci ze zemí EU více kontrolovat, reálně ji snížit a oba tábory ve svých projevech mluvily o nutnosti reformy imigrační politiky. Zástupci Vote Leave nabídli existující řešení v podobě bodového systému, který si bral za vzor australský model a naproti tomu byly změny vyjednané Davidem Cameronem, které by komplikovaly nově příchozím přístup k sociálním dávkám, ale jejich vstupu do země by nezabránily. Řešení Vote Leave tak bylo pro skupinu voličů obávajících se imigrace (viz. výše) jasnější a díky zvolené rétorice lépe uchopitelné řešení.

Tabulka 1: Použité interpretační rámce Britain Stronger in Europe

Použité rámce Britain Stronger in Europe					
Imigrace jako:	Bezpečnostní hrozba	Ztráta národní identity	Zdroj napětí ve společnosti	Potřeba společnosti	Zdroj sociálních a ekonomických výhod
David Cameron					
Jeremy Corbyn					
Sadiq Khan					

Zdroj: Vlastní

Tabulka 2: Použité interpretační rámce Vote Leave

Použité rámce Vote Leave					
Imigrace jako:	Bezpečnostní hrozba	Ztráta národní identity	Zdroj napětí ve společnosti	Potřeba společnosti	Zdroj sociálních a ekonomických výhod
Boris Johnson					
Gisela Stuart					
Nigel Farage					

Zdroj: Vlastní

U zástupců skupiny Britain Stronger in Europe můžeme vidět snahu o překlopení tématu imigrace do pozitivnějších souvislostí. Tato snaha však přišla příliš pozdě a zástupci Vote Leave inspirováni rétorikou Farage a jeho UKIP měli v prezentaci tohoto tématu značný náskok. Nevýhodou Britain Stronger in Europe bylo také to, že v jejím čele stál v té době stávající premiér David Cameron, jehož vládě je nárůst imigrace do Velké Británie připisován a v televizních debatách tak často musel odrazet útoky na svou osobu a jeho naivní plány na snížení imigrace pod 100 tisíc lidí ročně.

Nigel Farage a Vote Leave konstruuji téma imigrace jako bezpečnostní a ekonomickou hrozbu pro Velkou Británii. Argumentují tím, že díky volnému pohybu osob není snadné regulovat počet imigrantů ze států EU a dále uvádějí, že díky imigraci je velký tlak na sociální a zdravotní systém. Jako řešení tohoto problému navrhuji vystoupení z Evropské unie a zavedení již výše uvedeného bodového systému.

Závěr

Omezení imigrace bylo stěžejním tématem v rámci kampaně k referendu a bylo diskutováno oběma tábory i všemi politickými reprezentanty. Z veřejných průzkumů je patrné, že toto téma bylo klíčové také pro voliče.

Tato bakalářská práce si kladla za cíl analyzovat prezentaci tématu imigrace u vybraných zástupců skupin Britain Stronger in Europe a Vote Leave v období kampaně k referendu o vystoupení Velké Británie z EU. Dalším z cílů byla identifikace interpretačních rámců vybraných aktérů.

Mezi oběma tábory existuje shoda v tom, že omezení imigrace do Velké Británie ze států EU je téma, kterým je nutné se do budoucna zabývat a řešit ho, ale nepadá shoda nad tím, jak toho dosáhnout. Tím se potvrdila teze této práce, že všichni aktéři cítí nutnost regulace imigrace ze zemí EU, ale každá ze stran toho chce dosáhnout odlišným způsobem a tomu také přizpůsobuje svou rétoriku. Skupina Vote Leave nabízela jasné řešení – vystoupení z EU, bodový imigrační systém. Naproti tomu skupina Britain Stronger in Europe žádné relevantní řešení nepředložila a pouze vyzdvihovala ekonomické a sociální výhody imigrace a ani v tom nepanovala u všech aktérů shoda.

Zástupci Vote Leave si byli vědomi velkého počtu lidí, kteří se imigrace obávají a přizpůsobili proto svou rétoriku na toto téma, aby dosáhli svého cíle. Toho nakonec opravdu dosáhli, ale i dnes, tři roky po referendu je situace okolo vystoupení Velké Británie z EU nejasná.

Summary

Reducing immigration was a central theme in the referendum campaign and was discussed by both camps and all political representatives. Public surveys show that this topic was also crucial for voters.

The aim of this bachelor thesis was to analyze the presentation of the topic of immigration among selected representatives of Britain Stronger in Europe and Vote and Leave during the referendum campaign on the UK's withdrawal from the EU. Another objective was to identify the interpretative frameworks of selected actors.

There is a consensus between the two camps that restricting immigration to the UK from EU countries is a topic that needs to be addressed and addressed in the future, but there is no consensus on how to achieve this. This confirmed the thesis of this work that all actors feel the need to regulate immigration from EU countries, but each of the parties wants to achieve this in a different way and adapts their rhetoric accordingly. Vote Leave offered a clear solution-leaving the EU, a point immigration system. Britain Stronger in Europe, on the other hand, has not put forward any relevant solutions, merely highlighting the economic and social benefits of immigration, and there was no consensus among all actors.

Recognized by the large number of people who fear immigration, the vote of the Leave representatives have adapted their rhetoric on the subject to achieve their goal. This was indeed achieved, but even today, three years after the referendum, the situation around the UK's withdrawal from the EU is unclear.

Seznam použité literatury

Odborné knihy a články

ANDREWS, Rhys, George BOYNE, Larry O TOOLE, Kenneth MEIER a Richard WALKER. MANAGING MIGRATION? EU ENLARGEMENT, LOCAL GOVERNMENT CAPACITY AND PERFORMANCE IN ENGLAND. *Public Administration* [online]. 2013, **91**(1), 174-194 [cit. 2019-06-28]. DOI: 10.1111/j.1467-9299.2012.02043.x. ISSN 00333298.

BERRY, Mike. Referendum Analysis. Understanding the role of the mass media in the EU Referendum. In: *EU Referendum Analysis 2016*. Ed. JACKSON, Daniel; THORSEN, Einar; WRING, Dominic. [Online]. [cit. 2019-06-17]. ISBN: 978-1-910042-08-3.

BRUSENBAUCH MEISLOVÁ, Monika. Klíčové argumenty britské kampaně za brexit. *Mezinárodní politika, Ústav mezinárodních vztahů*, 2016. ISSN 0543-7962.

DVOŘÁKOVÁ, Ilona. Obsahová analýza. Centrum aplikované antropologie a terénního výzkumu, Katedra antropologických a historických věd, FF ZČU v Plzni. *ANTROPOWEBZIN*. 2/2010. s. 95.

DUSTMANN, Christian a Tommaso FRATTINI. The Fiscal Effects of Immigration to the UK. *Economic Journal* [online]. 2014, **124**(580), 593 [cit. 2019-07-28]. DOI: 10.1111/ecoj.2014.124.issue-580. ISSN edsrep.

DODDS, Anneliese. Why People Voted to Leave and What to Do Now: A View from the Doorstep. *Political Quarterly* [online]. 2016, **87**(3), 360-364 [cit. 2019-07-28]. DOI: 10.1111/1467-923X.12294. ISSN 00323179.

GEDDES, Andrew. *Britain and the European Union* / Andrew Geddes. Palgrave, 2013. ISBN 978-0230291942. 308 stran.

GLENCROSS, Andrew. *Why the UK voted for Brexit: David Cameron's great miscalculation* / Andrew Glencross. London : Palgrave Pivot, 2016. ISBN 9781137590008. 82 stran.

GOODWIN, Matthew j. a Oliver HEATH. The 2016 Referendum, Brexit and the Left Behind: An Aggregate-level Analysis of the Result. *Political Quarterly* [online]. 2016, **87**(3), 323-332 [cit. 2019-05-28]. DOI: 10.1111/1467-923X.12285. ISSN 00323179.

MILTON, Thomas. Renegotiating the European Union's free movement and social security coordination policies: Britain's approaches and interests. *Australian* [online]. 2018, **10**(2), 2-16 [cit. 2019-05-21]. ISSN 18372147.

Scherer, H. Úvod do metody obsahové analýzy. In Analýza obsahu mediálních sdělení / Winfried Schulz. [et al.]; [uspořádala Irena Reifová; přeložila Barbara Köpplová]. UK Praha: Karolinum, 2004. ISBN 8024608278. S. 29–50.

WADSWORTH, Johnatan; SWATI, Dhingra; OTTAVIANO, Gianmarco; VAN REENEN, John. Brexit and the impact of immigration on the UK. Brexit Analysis No. 5, Centre for Economic Performance, London School of Economics and Political Science, [2016].

Internetové zdroje

ASHTANA, Anushka; STEWART, Heaather. The Guardian. Cameron: Brexiters stoking intolerance with immigration obsession. [Online] [21. 6 .2016]. [cit. 2019-04-30]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/politics/2016/jun/21/cameron-brexit-camp-stoking-intolerance-with-immigration-obsession>

ASHTANA, Anushka. The Guardian. Boris Johnson: Cameron can't cut immigration and stay in EU. [Online], [9. 5. 2016]. [cit. 2019-04-05]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/politics/2016/may/09/boris-johnson-cameron-cant-cut-immigration-and-stay-in-eu>

ASHTANA, Anushka; TRAN, Mark. The Guardian: Migrants must have good English in post-Brexit UK, says leave campaign. [Online], [1. 6. 2016]. [cit. 2019-

04-24]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2016/may/31/migrants-will-need-good-english-in-post-brex-it-uk-says-leave-campaign>

BBC News. 2016. EU referendum: Nigel Farage tells Leave campaigners to focus on migration. BBC News. [Online], [29. 6. 2016]. [cit. 2019-05-8]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-eu-referendum-36167329>

Britain Stronger in Europe. Immigration. Britain Stronger in Europe. [Online] 2019. [cit. 2019-04-30]. Dostupné z: <https://www.strongerin.co.uk/immigration>

BBC News. BBC News. Jeremy Corbyn says EU free movement means no immigration limit. [Online], [19. 6. 2016]. [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-eu-referendum-36570383>

BBC News. YouTube: Nigel Farage on today's shocking immigration figures. [Online], [27. 8. 2015]. [cit. 2019-06-15]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=0gh8KtFqeG0>

BBC: News. Sadiq Khan: Labour must do more for Remain vote. [Online], [9. 6. 2016]. [cit. 2019-04-15]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-eu-referendum-36488171>

BBC News. 2016. EU reform deal: What Cameron wanted and what he got. BBC News. [Online], [20.2.2016]. [cit. 2019-06-10]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-eu-referendum-35622105>

BBC: News. EU referendum: Immigration target 'impossible' in EU, Vote Leave says. [Online], [20. 6. 2016]. [cit. 2019-06-13]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-eu-referendum-36573220>

BBC Radio 4. Why I changed my mind. [Online], [9. 8. 2018]. [cit. 2019-04-30]. Dostupné z: <https://www.bbc.co.uk/programmes/b0798wxd/episodes/player>

Biography. Gisela Stuart. Politics.co.uk [Online]. [cit. 2019-04-18]. Dostupné z: <https://www.politics.co.uk/reference/gisela-gscaider-stuart>

BULMAN, May. The Independent. Brexit: People voted to leave EU because they feared immigration, major survey finds. [online], [28. 6. 2017]. [cit. 2019-05-28]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/brexit-latest-news-leave-eu-immigration-main-reason-european-union-survey-a7811651.html>

CRERAR, Pippa. Evening Standard: EU referendum: Sadiq Khan in passionate defence of immigration ahead of Brexit poll. [Online], [21. 6. 2016]. [cit. 2019-06-30]. Dostupné z: <https://www.standard.co.uk/news/mayor/eu-referendum-sadiq-khan-in-passionate-defence-of-immigration-ahead-of-brexit-poll-a3277026.html>

DATHAN, Matt. The Independent. Corbyn says immigration isn't a problem. [Online], [30. 9. 2015]. [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/corbyn-says-immigration-isnt-a-problem-a6673231.html>

DOMINICZAK, Peter. The Telegraph. Boris: I am the only British politician who will admit to being proimmigration. [Online], [25. 10. 2013]. [cit. 2019-05-12]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/uknews/immigration/10404421/Boris-I-am-the-only-British-politician-who-will-admit-to-being-pro-immigration.html>

DOMINICZAK, Peter; SWINFORD, Steven. The Telegraph. EU referendum: Boris and Gove pledge tough new immigration system after Brexit. [Online], [1. 6. 2016]. [cit. 2019-06-29]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/uknews/immigration/10404421/Boris-I-am-the-only-British-politician-who-will-admit-to-being-pro-immigration.html>

Encyclopedia Britannica: Biographies: Boris Johnson. [Online] 2019. [cit. 2019-04-25]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Boris-Johnson>

HOUSE OF COMMONS. Briefing Paper: Migration Statistics. [online], 2018. [cit. 2019-05-01]. Dostupné z:

<https://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/SN06077>

HOUSE OF LORDS. Select Committee on Economic Affairs. The Economic Impact of Immigration. [online], 2008. [cit. 2019-05-14]. Dostupné z:

<https://publications.parliament.uk/pa/ld200708/ldselect/ldeconaf/82/82.pdf>

International Organization for Migration. *Mýty a skutečnost migrace do Velké Británie*. [online], 2004. [cit. 2019-05-15]. Dostupné z:

<https://www.iom.cz/aktivity/pracovni-migrace/myty-a-skutecnost-migrace-do-velke-britanie-2004>

KELLNER, Peter. Encyclopedia Britannica: Biographies: Nigel Farage. [Online] 2019. [cit. 2019-06-21]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Nigel-Farage>

KHONAMI, Nadia. The Guardian. What does Jeremy Corbyn think? [Online], [12. 9. 2015]. [cit. 2019-06-19]. Dostupné z:

<https://www.theguardian.com/politics/2015/sep/12/what-does-jeremy-corbyn-think>

MANDELSON, Peter. The Guardian: Why is the Brexit camp so obsessed with immigration? Because that's all they have. [Online], [21. 5. 2016]. [cit. 2019-05-30].

Dostupné z: <https://www.theguardian.com/politics/2015/sep/12/what-does-jeremy-corbyn-think>

MACLELLAN, Kylie. Reuters. Labour's Corbyn, who voted 'No' in 1975, raises Brexit fears. [Online], [11. 9. 2015]. [cit. 2019-05-12]. Dostupné z:

<https://uk.reuters.com/article/uk-britain-politics-labour-corbyn/labours-corbyn-who-voted-no-in-1975-raises-brexit-fears-idUKKCN0RB1IK20150911>

MACLELLAN, Kylie; James, William. Reuters. Opposition leader Corbyn appeals to Britons to vote 'In' for EU. [Online], [30. 9. 2015]. [cit. 2019-05-21]. Dostupné z:

<https://www.reuters.com/article/us-britain-eu-labour/opposition-leader-corbyn-appeals-to-britons-to-vote-in-for-eu-idUSKCN0YO1DK>

MASON, Rowena. The Guardian. MPs shout 'racist' at Cameron after comments on Sadiq Khan during PMQs. [Online], [20.4.2016]. [cit. 2019-04-06]. Dostupné z:

<https://www.theguardian.com/politics/2016/apr/20/mps-shout-racist-at-cameron-after-comments-on-sadiq-khan-in-pmq>

MASON, Rowena; Saproow, Andrew. The Guardian. David Cameron is 'proud to campaign' alongside Sadiq Khan to stay in EU. [Online], [30. 5. 2016]. [cit. 2019-06-15]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/politics/2016/may/30/david-cameron-sadiq-khan-eu-remain>

MCTAGUE, Tom. The Independent. EU referendum: Backing Brexit does not make you a 'bad' person, says Vote Leave head Gisela Stuart. [Online], [12. 3. 2016]. [cit. 2019-06-01]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/eu-referendum-brexit-vote-leave-gisela-stuart-european-union-a6927761.html>

MOSELEY, Tom. 2016. In quotes: Jeremy Corbyn and the EU referendum. BBC News. [Online], [14. 4. 2016]. [cit. 2019-04-13]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-eu-referendum-35743994>

MURPHY, Joe. The Evening Standard: Jeremy Corbyn: It's not racist for people to feel concerned about immigration. [Online], [2. 6. 2016]. [cit. 2019-05-30]. Dostupné z: <https://www.standard.co.uk/news/politics/jeremy-corbyn-its-not-racist-for-people-to-feel-concerned-about-immigration-a3262021.html>

PRINCE, Rosa. 2014. The Telegraph: Boris Johnson: do those concerned about immigration want 'forced sterilisation or one-baby policy?'. [Online], [16. 12. 2014]. [cit. 2019-07-01]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/uknews/immigration/11296202/Boris-Johnson-do-those-concerned-about-immigration-want-forced-sterilisation-or-one-baby-policy.html>

ROSS, Tim. The Telegraph. Nigel Farage: Migrants could pose sex attack threat to Britain. [Online], [4.6.2016]. [cit. 2019-05-11]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/2016/06/04/nigel-farage-migrants-could-pose-sex-attack-threat-to-britain/>

SPAROW, Andrew. The Guardian. EU referendum: Cameron claims leaving EU could make cutting immigration harder - Politics live. [Online], [31. 5. 2016]. [cit. 2019-03-30]. Dostupné z:

<https://www.theguardian.com/politics/blog/live/2016/feb/25/eu-referendum-ons-immigration-cameron-publish-latest-immigration-figures-politics-live>

STEWART, Louise. BBC News. Jeremy Corbyn: 'UK should welcome immigration opportunities'. [Online], [25. 9. 2015]. [cit. 2019-04-15]. Dostupné z:

<https://www.bbc.com/news/uk-england-sussex-34362565/comments>

STEWART, Heather; MASON, Rowena. The Guardian. Nigel Farage's anti-migrant poster reported to police. [Online] [16. 6. 2016]. [cit. 2019-05-22]. Dostupné z:

<https://www.theguardian.com/politics/2016/jun/16/nigel-farage-defends-ukip-breaking-point-poster-queue-of-migrants>

STONE, Jon. The Independent. Vote Leave designated as official EU referendum Out campaign. [Online] [13. 4. 2016]. [cit. 2019-05-22]. Dostupné z:

<https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/vote-leave-designated-as-official-eu-referendum-out-campaign-a6982491.html>

SYAL, Rajeev; WLKER, Peter; Mason, Rowena. The Guardian. Boris Johnson tries to calm immigration row with call for amnesty. [Online], [19. 6. 2016]. [cit. 2019-05-30]. Dostupné z:

<https://www.theguardian.com/politics/2016/jun/19/michael-gove-george-osborne-condemn-nigel-farage-anti-immigration-poster-eu>

The Migration Observatory. Pulling power: Why are EU citizens migrating to the UK? [Online], 2016. [cit. 2019-05-04]. Dostupné z:

<https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/commentaries/pulling-power-eu-citizens-migrating-uk/>

Vote Leave. 2016. Our Case. Vote Leave. [Online] 2016. [cit. 2019-06-02]. Dostupné z: http://www.voteleavetakecontrol.org/our_case.html

WRIGHT, Oliver. Independent: EU referendum: 'It's Project Hate, not Project Fear' - Sadiq Khan attacks Boris Johnson over immigration. [Online] [21. 6. 2016]. [cit. 2019-04-30]. Dostupné z:

<https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/eu-referendum-it-s-project-hate-not-project-fear-sadiq-khan-attacks-boris-johnson-over-immigration-a7094601.html>